

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ נח ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומרוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבואר

הספר והמסד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

לכל אדם ולכל דור
ישנו תפקיד ייחודי
מילין יקירין - מילתא חדת"א

החלואה שהושבה במלואה
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

קריאת פרשת נח אחר הימים נראים
להראות לאדם דרך ענוה
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

שם משמואל | תשובה למתאוננים על כך שאינם יכולים להשאיר בפחינה שהיו בקימים הנוראים
בית ישראל | 'בא אל התבה' - תבות תורה ותפלה
שפע חיים | קריאת פרשת נח אחר הימים הנוראים להראות לאדם דרך ענה אמוני מנחם | חדש מרחשון מסגל לתפלה נאמנה ונכונה מתוך הכנעה ושברון הלב מכח תפלות הקימים הנוראים שהיו מאירים בהכנעתם
באורו של חמה | ולא מצאה היונה מנוח לכך רגלה' - מחמת שאין לאדם צמאון לשבת מגיע לפגמים
מחשוף הלבן | סימן שתורתו לשמה כשדבריו נשמעים ומקבלים
פתגמי אורייתא | נח הנה מחשב דרכיו במלי דשמיא ואלו במלי דעלמא הנה תמים
בת עין | 'זכפרת אתה' רומז לכפר נפש
באר מלשה | יעשה תורתו עקר ומשאו ומתנו טפל ויתקינו שניהם
פתוחי חותם | יצר הרע מונע את האדם מן התשובה
פתוחי חותם | לשון הרע מטיל שגאה בין רעים אהובים
תורה אור | שעבוד הפרנסה הוא בבחינת 'מי נח'
קדושת לוי | יש ללמד קל וחמור לאהבת ה' מפתוהי היצר הרע
אוהב ישראל | על ידי אמונה ממשיכים הדבר
עבודת ישראל | בגלות לקוט הניצוצות מתוך צרות, ולעתיד אהבה נגלית
מאור עינים | בני ישראל אינם מתיראים מהצרות אלא מתעוררים על ידיהם ה נעם אלימלך | עשיית המצוה כראוי מביאה להתלהבות עצומה
מאור ושמש | העצבות מזיקה מאד בעבודת ה'
תפארת שלמה | אין שעור לקדושת השבת ושמירתה
תפארת שלמה | יש להזדרז לשוב כי אין כבר פנאי להתגלגל

אוצרות גאוני הדורות

רמיזי תורה | השפל ברוחו נח לו שנברא משלא נברא
הרי בשמים | ההבדל בין חמס לגזל
דרכי איש | כמה גזלות של פחות משוה פרוטה מצטרפות ביחד לכדי שעור ו תולדות יעקב | שני דרכי קבלת היסורים באהבה
בנין אריאל | בשעת צווי עשיית התבה לא היה נח צדיק לבדו בדורו כי מתושלח היה עודנו חי
זרע אהרן | בשעת כניסת נח לתבה עברו כבר רב שנותיו והיה מקטח שיעמד בצדקתו ולא יחטא
מעין גנים | שבחו של נח שהיה צדיק
וצאה הפהן - לקוטי מלי דאגדתא | מצא נח חן בעיני ה' אשר דן את האדם באשר הוא שם
חתן ישעיה | אכילת בשר ללא פגנת הנאה כמו באכילת עשבי השדה
שערי עזרא | ממצות פרו ורבו מתבטלת טענת המינים
ברך יצחק | בזמן שעושים רצונו של מקום נעשית המלאכה על ידי אחרים
צמח צדקה | נדונו דור הפלגה פניחיד הגומר בדעתו ללכת לעבד עבודה זרה
בן איש חי - דרשות | אחור התשובה גורם לדחק הפרנסה
חתן ישעיה | מעוט הפרנסה בעון בטול תורה
ים של יהודה | רבוי שפע הפרנסה על ידי תשובה ותקון המעשים
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

ככה מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת נח

העבודה בחדש חשוון

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

תשובה למתאוננים על כך שאינם יכולים להשאר בבחינה שהיו בימים הנוראים

והנה זה למוד לכל איש ישראל, שבעוד נשרש בו חלק הרע אי אפשר שיאיר בו האל"ף הוא יחודו של עולם להיותו דבוק תמיד, כי חלקי הרע מפסיקים.

וזהו תשובה למתאוננים על מה שאינם יכולין להשאר תמיד בבחינה אחת כמו שהיו בעת התפלה או אחר ימים טובים ושבתות כמו אז, כי חלקי הרע שעודם בו מפסיקים פנ"ל.

והעצה לזה הוא לבון באשא דאורייתא, וכל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהרו (במדבר לא כג). ובאמת שבת עצמו מועיל לזה, כי בשבת אין משתמשין באילן, ובוהר הקדוש שהוא עץ הדעת טוב ורע, ועל פן שבת הוא רזא דאחוד.

אך מי הוא שיזכה לשבת בשלמות בעוד מצואתו לא רחץ. וגם לזה העצה רק לבון באשא דאורייתא, ולעמת הלבון באשא דאורייתא זוכה לשבת, ושיניהם פאחד טובים (נח - ר"ח מרחשון תרע"א):

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

בא אל התבה - תבות תורה ותפלה

ויאמר ה' לנח בא אתה כו' אל התבה ו) א, איתא בספרים תבה זה תבות מתורה ותפלה, נראה שתורה ותפלה הציל אותו, דאיתא ברש"י (פסוק ב שם) שלמד תורה, ובמדורש (כ"ד כו א) דרשו ובתורתו יגה יומם וילילה (תהלים א ב) על נח, וכן תפלה בטח התפלל מקדם וגם אחר כך פדכתוב ויזכר אלקים כו' (ח א) תפלתן של צדיקים מהפכין מדת הדין לרחמים (סוכה יד).

בזכות התורה והתפלה יכול האדם להנצל בכל הדורות

וזה למוד לכל הדורות - בזכות התורה והתפלה יכול האדם להנצל, ואולי על זה נרמז מה דאיתא בספרי (האוינו ה) על זכר ימות עולם (דברים לב ז) אין לה דור שאין בו מדור המבול ומדור הפלגה,

הרמז על כל הספרות של אדם. וכאשר נצל אז נח מפל הצרות יכול האדם גם כן להנצל על ידי תורה ותפלה שגשאר גם לדורות השפלים, וזה זכר ימות עולם.

ותנח התבה בחדש השביעי - להמשיך להאחו בכח חדש תשרי

והענין נרמז אחר הימים הנוראים וסכות ושמחת תורה ימי צלותא ולמוד תורה, ואיתא בנעם אלימלך על ותנח התבה בחדש השביעי (ה ה), הרמז על חדש תשרי, חדש טוב במצות. וזה אולי הרמז, ותנח התבה, שיכול האדם להאחו אחר החדש הזה ולהמשיך בתורה ובתפלה.

מרחשון - רחושי מרחשון שפתייהו

וזה דאיתא שהגיד החדושי הר"ם ו"ל בשם פריש"ח, מרחשון - רחושי מרחשון שפתייהו, שנמשך בחשון הכח מתשרי. ואיתא בגמרא (מגילה כז), כל ד' אמות עוד רחושי מרחשון, הרמז - לא להתרחק מזה, רק להכניס עצמו בתוך תורה ותפלה

ואיתא בשפת אמת תבה קולטות ואיתא בגמרא (מכות י) דברי תורה קולטים ומצילים, גם כן הרמז שיכול האדם לקלט דברי תורה ותפלה ולהמשיך בזה, ויבזה וסלקו כל המכשולים (תשי"ט):

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

קריאת פרשת נח אחר הימים הנוראים להראות לאדם דרך עגוה

ולזה אחר הימים הקדושים - אינני מתכנן לאנשים כמוני שאפלו הרהור תשובה אחד לא היה להם ולא כונו כרבעי אפלו שורה אחת מהתפלה - אלא יהודים שמסליחות עד שבת בראשית היו דבוקים בקונם ועבדו את ה' במסירות נפש שאפלו המלאכים מתקנאים בה.

ויש לחוש שמא אחר כך ישיאם יצרם לחשב מחשבת התנשאות איך שהתפללו היטב ושפכו פנחל דמעה וכדומה, ואז עלולים חס ושלום שפילו אותם לשאול תחיתית.

לכן קורין אז פרשת נח, שהתורה מעידה עליו שהיה איש צדיק, אבל זה לבד עדין לא הספיק, רק היה צריך להיות גם תמים בדרךיו, ענו ושפל רוח, בדרתי'ו

לעמת בני דורו, ומבלעדי זה לא היתה נחשבת צדקותו לכלום.

ומזה ילמד האדם להשמר מאד שלא להביט מאחוריו למה שפעל בימים הקדושים, ויזהר אף מנדנד התנשאות כדי שלא יאבד את עצמו לריק (תשמ"א):

חזוק בלמוד התורה בחדש מרחשון

הנה מגיע פעת החדש מרחשון, וידוע מהרב הקדוש מרוזין זי"ע שאמר ששם החדש הוא מלשון רחושי מרחשין שפתייהו, ויש לפרש שהפונה על הדבור בתורה.

חזוק בלמוד התורה בכל החדשים הבאים

ואחר זה מגיעים חדשי פסול וטבת בהם ימי התקנה המרמזים על תורה אור, ואחריהם חדש שבט שבו הואיל משה באר את התורה, ואחר כך בא החדש אדר בו ליהודים היתה אורה זו תורה (מגילה טז), ואחריו חדש ניסן וימי הפסח שהם בחינת פה סח פנודע, וצריכים כבר מעכשו לקבל עלינו ללמוד וללמד לשמר ולעשות (תשכ"א):

אמרי מנחם

רבי אברהם מנחם מאלכסנדר זיע"א

חדש מרחשון מסגל לתפלה נאמנה ונכונה מתוך הכנעה ושכרון הלב מכח תפלות הימים הנוראים שהיו מאירים בהכנעתם

ועתה בחדש מרחשון העת והזמן מלשך ומסגל לזה, לבוא לתפלה נאמנה ונכונה מתוך הכנעה ושכרון לב, דאיתא בספר הקדוש ישמח ישראל (ר"ח מרחשון אות א) בשם הרב המגיד מקאזניץ זצלה"ה זי"ע, למה נקרא שמו מרחשון, מפני שהתפלות מהימים הנוראים מרחשין עוד בשפתותיהם של ישראל.

ותפלות אלו בודאי היו מתוך הכנעה ועגוה, שכן בראש השנה באים להכנעה מכח תקיעת שופר שמכניע לב האדם כמאמר הפתוב אם תקע שופר בעיר ועם לא יחרדו (עמוס ג ו), וכמו כן ביום הפפורים על ידי החמשה עגויים הלב נכנע, כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ג טו): שביום הפפורים נתגלה עתיקא קדישא שהוא בחינת פתח מדת אין.

וגם בסכות הלא יושבים בסכה שהיא דירת עראי כדי לזכר שהאדם אינו

רומו לשבת חגגה המרמז לשני שבתות, עצם השבת, וגם שבעת קני המנוחה מרמזים לששת ימי המעשה ויום השבת.

ינדע נח כי קלו המים כאשר מסתופף בצל הצדיק בשבת חגגה

וזהו על"ה נוטריקון ע"טה ליום המנוחה (מתוך תפילת 'לקל אשר שבת ליום שב"ק), הינו שבת קדש. וזית הינו שמן, רומו לחגגה. שאם מגיע להצדיק לשבת חגגה, אז ינדע נח כי קלו המים, יודע כבר הצדיק שהמים הידונים האבין געכאפט א פאטש [=קבלו מפה].

הכנה ראויה לנרות חגגה

אנשים כערפנו אין ביכלתנו כל כך בנקל להגיע לשבת אלא בהכנה. וכמו כן לנרות החגגה הקרבים ובאים, נדרש מאתנו חגגה ראויה.

אמר חז"ל (שבת כג:): 'הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, ועין שם בראשי': גר של שבת וגר חגגה. שברו שיהיו לו בנים תלמידי חכמים, ברענענדיגט קינדער [הרי לנו גדל ענינים]. ונדרש מאתנו מעתה כבר להתחיל לחשב הכיצד נגיע לנרות החגגה.

ועל ידי שיהיה לנו צמאון נפש לשבת, נתקן אשר עוינו פשענו מרינו. ונתכונן לאורו של משיח ולאור הגנוז במהרה, און זאל אונז זיין לעכטיג ברוחניות, ונשמיות, אמן:

נח איש צדיק' (ו ט), נח רומו לשבת (תיקוני תיקון כא נד), כנסת ישראל נמשלה ליונה (ברכות נג). וזה פרוש הכתוב: מצא"ה אתון צמא"ה, היהודי בא להצדיק ומתאונן כי לא מצאה מנוח, אין לו צמאון לה'שבת. ולכן לכף רגלה, פוגם הוא בחטא הרגלים ותמנא לצלן. שבת הרי הוא זמן קדשת המעור וכו', ובאים יהודים להפעל שם טוב הקדוש ז"ע ותלמידיו עבור כף.

וישלח ידו ויחקה וגו' ויחל עוד שבעת ימים - סיוע על ידי הסתופפות בצל צדיק בשבת

וישלח ידו ויחקה, הצדיקים מושיטים ידיהם אליהם לסייעם ואומרים להם: 'תבוא אלי על שבת אחד, ונראה מה לעשות'. וזהו: ויחל עוד שבעת ימים, 'שבעת ימים' רומו לשבת.

ויסוף שלח וגו' - הצדיק מוכה לו שיבוא אליו לשבת נוספת

ואכן הכניסו אותו אליו לשבת, און האט איהם אונטער געברייט, אונטער געווארעמט [=הבעיר את לבו וחממו], ואכן ראה דאס געקציאן האט געווינקט [=הזריקה פעלה את פעלתה], ולכן ויסוף שלח וגו', בקשו שיבוא אליו לשבת נוספת [להבעיר לבו באפן נעלה ביותר].

והנה עלה זית טרף בפיהו המו לשבת חגגה

ואומר הפסוק: ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיהו,

קבוע בעולם הזה, שזה מביא לידי הכנעה, אם כן תפלות הימים נוראים ודאי נאמרו במדרגה זו של הכנעה ושכירות הלב, ובחדש מרחשון תפלות אלו מרחשין עדין בשפתותיהם של ישראל.

מרחשון מלשון רחשא רחיש על ארעא

וזהו דאיתא בישמח ישראל (ס) ש'מרחשון' הוא מלשון רחשא רחיש על ארעא (ת"א בראשית א כו), הינו הכנעה בתכלית, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום 'אנכי תולעת ולא איש' (תהלים כב ז), לא זו בלבד שלא איש אנכי, רק אנכי תולעת רחיש על ארעא עין שם.

וזהו כי מכת התפלות מהימים הנוראים שהיו מאירים בהכנעתם יכולים להגיע גם בימים אלה להכנעה בתכלית ולבטול ממש (אות ד):

באורו של חמה

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א 'לא מצאה היונה מנוח לכף רגלה' - מחמת שאין לאדם צמאון לשבת מגיע לפנים

ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה וגו' וישלח ידו ויחקה וגו'. ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיהו ינדע נח כי קלו המים מעל הארץ (ה ט-יא)

פרשת נח

פתגמי אורייתא

רבי מרדכי ישכר בער מפייסבורג זיע"א

נח היה מחשב דרכיו במלי דשמיא ואלו במלי דעלמא היה תמים

ראיתי בספר אחד שמבאר, דמחד מצינו דכתיב 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' (דברים יח ג), ופרש רש"י 'שלא תחקר אחר העתידות', והינו שלא יחשב מה יהיה למחר. ומאידך הלא ידוע דיש לחיות עם חשבון הנפש ולתת דין וחשבון, ואדרבא עליו דוקא לחשב כן כיצד יהיו הליכותיו ליום המחר.

ומביא דיש לחלק, שבמלי דעלמא צריך להיות תמים ולא לחקר מה יהיה למחר, אלא להרגיש ספוק כמה שהיום יש לי מה לאכל ויש לי הרחבה וישוב הדעת ללמד ולעבד את ה', ולא לחשב מה יהיה מחר. אמנם במלי דשמיא אדרבא,

דהתורה שלומד היא לשמה, והדבר הזה בעצמו שנוי במשנת רבי מאיר, דקתני שם ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין וכו'.

הרמז בפסוק

וזהו פגנת הפסוק אלה תולדת נח, 'נח' אותיות 'חן', דהינו שלמד תורה לשמה, דבנה נקרא חן תורה על לומדיה, אם רצית לעמד על הלומדה כדי שתדע אם לומדה לשמה אם לאו, זה לך האות, אם זה הלומד צדיק ותמים ומצא חן בדותיו שמקבלים דבריו בעיניהם, בזה תדע שגם את האלהים התהלך נח, דהינו שגם לפני האלהים נקרא לומדה לשמה, ומצא חן בעיניו:

נח איש צדיק תמים היה בדתיו את האלקים התהלך נח (ו ט)

אלה תולדת נח (ו ט)

מחשוף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

סימן שתורתו לשמה בשדבריו נשמעים ומקבלים

אלה תולדת נח וכו'. יש לרמז על הלומד תורה לשמה, דאמר במסכת אבות (פ"ו מ"א), רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו'. נמצא מבאר היטב דסימני תורה לשמה הם האמורים שם.

עוד מצינו פתבו רבותינו זכרונם לברכה דהלומד תורה לשמה דבריו מקבלים, הן המשפט ששופט אותם, הן המוסר שאומר להם, הן ההנהגות שמנהיג אותם, הכל שומעין לו ומקבלים דבריו עליהם, אחרי דבריו לא ישנו ועלימו טוף מלתו, מי שמקבלים דבריו בזה על הבריות בנדאי

צריך לחשב ולתכנן באיזה מדרגה ומצב הוא יהיה מחר וכו'.

הרמז בלשון הפסוק

ובאר עוד, דעננן זה מרמז אצל נח דכתיב נח איש צדיק תמים היה בדרתיו, את האלקים התהלך נח, והינו שבדרותיו הינו בעניני העולם הזה, היה איש צדיק תמים, מה שאין פן את האלקים הינו במלי דשמאי, אדרבא התהלך נח, שהיה מחשב כל המהלכים שלו, וחשב איך הוא יראה מחר וכו', עד כאן דבריו.

כאור בשמים ממעל ועל הארץ מתחת

ויש לבאר בזה הפונה במה דאמרין (כתפילת עלינו לשבח) 'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת', שבבעניני שמים צריך להיות ממעל, הינו להביט ולפקח עליהם מלמעלה, לחשב שיהיה על הצד היותר טוב, אבל ועל הארץ, בעניני ארציות, מתחת, להכניע עצמו תחת השגחה פרטית (תש"ד):

וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר וגו' (י"ד)

בת עין

רבי אברהם דב מאברוקטש זיע"א **וכפרת אתה** רומז לכפר נפש **וכפרת** אתה מבית ומחוץ בכפר וגו'. השעם איתא במדרש (ילקוט ראובני בשם הריקאנט) פשוט וידוע הוא, ונרמז בו עוד סוד פדאיתא (שמות ל"ב) ונתנו איש כפר נפשו וכו'.

עקר עבודת ה' ליחד כל מעשה גשמי ורוחני לשם שמים

ונוכל לומר על דרך זה, דהנה עקר עבודת ה' הוא 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג'), הן בבחינת רוחניות הן בבחינת גשמיות, להכניס הכל תחת רשות היחיד ויחודו של עולם. לעבד את השם יתברך בשניהם, הן ברוחניות, הוא בחינת חסד, שהוא לאהב ה' אהבה נפלאה לעבדו בתורה ותפלה ומצות ומעשים טובים וגמילות חסדים הן בגופו הן בממונו לשם ה'. והן בגשמיות בחינת גבורה, בעשותו את כל תאוות עולם הזה מאכילה ושתייה וכדומה מצרכיו ההכרחיים, יהיה מעשהו ככונה לעבודתו יתברך.

בחינת דעת היא כשמחבר מעשה גשמי לעבודת ה'

וזהו בחינת דעת, חסד וגבורה מחברים יחד, על ידי שמיחד ומחבר בחינת גשמיות לבחינת רוחניות, שהוא לכבש כל תאוותיו והנאותיו מהעולם הזה, שלא יכסף

ויאהב שום דבר מדברים ההם, רק כמו אש יבער לבבו לאהבת דבקות נפשו אל בוראו, עד שמרב אהבת ה' ותשוקה גדולה, לא יפנה לבבו כלל לשום אהבה שחוץ ממנה, מתמת גדל המדורה בלבבו בתשוקה וחסדה.

על דרך הפתוב (שיר השירים ח ו) 'כרשפי אש שלהבת י"ה', אשר מחו ולבו קשורים ומצמידים באהבת ה', ואיך יערב לו שום דבר זולתו, ומה שיאכל הוא מן ההכרח גדול לשיבו רעבונו, שבכל האכילה ההיא יוכל לעבד את השם יתברך, ולהעלות הנצוצות שבמאכל ההוא לשם ה'. וכן בכל דבר ודבר לא יעשנה כי אם כאשר ימצא בה מקום לה', ואם לא ימצא לא יעשנה, ואינו מביט פי אם על עבודת ה' הנמצא בהם, כי אין יחיד כיחודו ובכל מקום שם הוא.

בכל הגשמיות צריך שיהיה בחינת דעת

וזהו 'בכל דרכיך דעהו', רצה לומר בחינת דעת, הינו בכל דרכיך ועסקיך אפלו בבחינת גשמיות פנוקר לעיל, יהיה פנוקר לשם ה' לבדו, כמאמר הכתוב (קהלת ט ח) 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים', רצה לומר אפלו בעת עסקך בעניני גשמיות ובגופניות יהיה פנוקר לשם ה', לחבר בחינת רוחניות, בחינת לכו העליון שהוא בחינת חסד, לבחינת גשמיות שהוא בחינת גבורה, ויהיה בחינת דעת.

בחינת 'אמת' - חבור חסד והגבורה על ידי הדעת

וזהו בחינת אמת חותמו של הקדוש ברוך הוא (שבת נח.), שהוא אותיות של א"ב ראש תוף סוף, רצה לומר חבור ויחוד בחינת חסד שהוא ראש, לבחינת גבורה שהיא סוף, בבחינת דעת שהיא תוף.

וזה מרמז בפסוק אלה תולדת נח, ראשי תבות גימטריא אמת יו"ד, שאות יוד מרמזת על בחינת הקדושה הכולל, כי אין דבר שבקדושה פחות מיו"ד, רצה לומר מי שעשה פנוקר לעיל לשום מגמתו תמיד לחבר חסד וגבורה, בחינת גשמיות לבחינת רוחניות, זה הוא בבחינת אמת יו"ד.

ענון זה נרמז בשם 'נח'

וזהו נח נחא בעילאי נחא בתתאי (וזהו ח"א נח.), רצה לומר שאפילו בבחינת הגשמיות עשה נחא לחברו ולקשרו וליתדו לבחינת הקדושה שבו שמחיה ומנהיג אותו מאין ליש, ועל ידי זה נתחברו ונתיתדו שני הבחינות חסד וגבורה ונמתקו הגבורות.

הכפר שהיה כתבת נח מרמז על בחינת הנ"ל

ובחינה זה מכנה בשם כופר, כ"ו פ"ר, רצה לומר כ"ו מרמז על שם העצם יתברך

שממתיק פ"ר דינים, כי פ"ר מרמז על בחינת גבורות, מלשון 'הפר פר' (במדבר ל"א), בחינת בטול, כי הגבורות אין להם קיום.

והנה תבת נח מרמז על בחינת הקדושה שממנה נתהוו ונתקיימו כל תולדות שמים וארץ, ובחינת אמת הוא המקימם, ונהו תחתים ושנים ושלישים תעשה, רצה לומר שהקדוש ברוך הוא הזהירנו על בחינה זו לחבר בחינת חסד שהוא העליון, עם בחינת גבורה שהוא תחתים, בבחינת דעת בחינת ממצע.

כאור הכתוב 'וכפרת אתה וגו' על פי הנ"ל

וזהו וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר, רצה לומר שתתחבר בחינת בית בחינת הקדושה, ומחוץ רצה לומר בחינת חוץ בחינת גשמיות, בכפר רצה לומר עם אותה בחינה הנקרא כפר שהוא המתקת הגבורות, הינו שיתיחדו וימתקו בחינת גבורות בחינת פ"ר, בשם העצם ברוך הוא שהוא גימטריא כ"ו שהוא מקור חסד פנוקר לעיל. יהי רצון שנוקה לזה, אמן:

וישלה את הערב ויצא ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ (ח"ד)

באר משה

רבי משה אלקיים בריעה מסוף ניץ זיע"א **יעשה** תורתו עקר ומשאו ומתנו טפל **ויתקומו שניהם** **וישלה** את הערב מאתו וגו' ויצא ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ. על פי מה דאיתא בגמרא (כתובות ט"ט): עורבא בעי חיי ברי לא בעי חיי. נמצא דעורב מרמז לשפע מזוני שיוכל כל איש ואיש מישראל לפרנס ולהחיות אשתו ובניו ונרויח ממון הרבה להספיק להם טרפם ופרנסתם די צרכם אשר יחסר להם.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו וישלה את הערב, אותם בני אדם העוסקים במשא ומתן להחיות אשתו ובניו, ויצא ויצא ושוב, שההכרח לבלתי ישתקע עם ראשו ורבו בהכלי ועניני העולם, כי אם שתמיד יצא ויצא אל השוק לשעה מועטת וינדמן לו בקל עסק משא ומתן שגרויח בו צרכי פרנסתו, ושוב תכף ישוב לבית המדרש לעסק בתורתנו הקדושה ויעשה את עסק התורה לעקר והמשא ומתן לעראי וטפל, ואז יתקיימו שניהם בידו, ויכמו שמבאר בספר נעם אלמלך.

וכל זה יהיה עד יבשת המים מעל הארץ, עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו

והנה כפתורים יש בה אותיות 'כופרים', ועוד תי"ו רומזו לתורה, לומר ש'כופרים בתורה'. ועוד, כל השמות הללו של בני מצרים מסתמים ב'מי', לומר שבעלי הלשון כופרים בה' ואומרים 'מי אדון לנו':

הפטרָה

כי מי נח זאת לי (ישעיה נד ט)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

שעבוד הפרנסה הוא בכחינת 'מי נח'

שעבוד הפרנסה הוא בחינת מי נח כמו שהיה במבול, שאין הפרוש שהיה המבול להעביר הרשעים מן העולם, כי לזה לא היה נצרך המבול מים כי ברגע אחת היה נעשה. וכמו שנאמר בפסוק: 'ותפחד כו' (שמות ט טו).

המבול היה מים המטהרים בגבורה מבחינת התהו

רק המבול היה כדי לטהר העולם, כי בתחלה 'ותמלא הארץ חמס כו' (א), שהם המשיכו קלפות כו'. שלזה היה צריך לטהר העולם על ידי בחינת מים המטהרים, והוא בחינת גשם גבורות גשמים שהוא מבחינת התהו.

שכשנמשך הגשמים בסדר והדרגה הוא בחינת חסד ומצמיח זרעים כו'. מה שאין בן המבול שהיו יורדים בגבורה, הינו בהתגברות רב ובכח גדול, שהוא מבחינת עולם התהו, חסד דתהו לטהר הארץ, הצריך להיות הארה מבחינת עולם התהו שלמעלה מבחינת תקון, רק שהיה הארה רבה ועצומה בהתגברות רב מבחינת התהו. ולזה 'וימח את כל היקום' (ב) שלא היו ראויים לקבל.

וזהו 'ויכסו הרים' חמש עשרה אמה' כו' (י"ט-כ), פרוש 'הרים' הוא בחינת תקון התפללות המדות כאברהם שקראו ה' (פסחים פח. כו').

טרדות ומחשבות עולם הזה הם גם מבחינת עולם התהו

והטרדות ומחשבות עולם הזה מנפש הבהמית הם גם בן מבחינת עולם התהו ונקראים מי נח כו'. וזהו 'ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה' (א) תבה הוא בחינת צרופי אותיות. כי נח הוא בחינת שבת, כתרגומו 'וישבת' – 'ונח' כו' (בראשית ב. ב). ואין הפרוש שביתיה בעצם, רק באדם ששוכת ממלאכתו. וכמו שנאמר 'ונח בחמשה עשר כו' (אסתר ט

מקבלת אפלו בדכדוכה של נפש, וזהו ואכד, אותיות ודכא, לרמז למה שנאמר 'תשב אנוש עד דכא', דהינו שאומר לו עד שתהא מטל על ערש דני סמוך למיתה ושוב בתשובה ויה' מקבלך, עד שמונעו מן התשובה, וזהו וכלנה, מלשון מניעה:

ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים. ואת פתרים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים (י-יג)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

לשון הרע מטיל שנאה בין רעים אהובים

כבר כתבנו (פסוק ו) כי ומצרים גימטריא 'לשון', רומז למשגן פתח לשונו ומדבר לשון הרע ומוציא שם רע ולשונו תדבר און ומרמה תמיד. והנה בעל הלשון בלשונו הרע מוליך רכיל ומטיל שנאה אפלו בין אחים ורעים, עד שבלשונו הרע מפריד איש מעל רעהו.

וזהו ומצרים, הוא בעל הלשון, בוא וראה תולדות מעשיו הרעים, ילד את לודים ואת ענמים, לודים מלשון לדה, וענמים מלשון נעמים, כלומר, אפלו בני אדם שמיום שנולדו הם נעמים אהובים ומדבקים באהבה ורעות, בא בעל הלשון ונתן ביניהם להבי המחלקת עד שהפרידם איש מעל אחיו.

וזהו ואת להבים ואת נפתחים, דהינו נתן ביניהם אש להבות עד שהפתיחם והפרידם איש מעל אחיו. ואמרו נפתחים, כלומר תחת אשר היו סתומים ומחבירים באהבה ורעות וזר לא יקרב אליהם, בא בעל הלשון ופרץ סתמיהם ועשאם פתוחים, כל הרוצה לנגס הרי הפתח פתוח:

בעל הלשון מדבר רעה גם על מי שמטיב לו

ואת פתרים וגו', הפנה, דבעל הלשון פון שסורו רע, אפלו מי שעושה לו טובה ומאכילו ומשקהו, מדבר עליו רעה ומוסרו ונלקח עמו. וזהו ואת פתרים, קרי בה 'פת ימסר', כלומר, אפלו מי שאוכל פתו מוסרו ומפסידו. ואת כסלחים, קרי בה 'כוס ילחם', אפלו מי ששותה כוסו נלקח עמו.

והנה בעל הלשון על ידי לשונו שמטיל שנאה בין איש לרעהו מביא אותם לידי שפיכות דמים, וזהו אשר יצאו משם פלשתים, פלשתים גימטריא 'שפיכות דם'. ואת כפתרים מלשון כפירה, לומר לך דבעל הלשון כופר בעקר, כמו שנאמר (תהלים יב ה) 'אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו'.

שאז רוח הטמאה יעבר מן הארץ ויהיה בטול הרע והסטרוא אחרא מן העולם ולא יצטרכו לעסק כלל וכלל בשום עסק משא ומתן שבעולם, כי אם שתורתן תהיה אמנתן.

אבל כל עוד שאנו בגלות המר הזה, ההכרח שיעסק כל אחד מישראל באיזה עסק משא ומתן או במלאכה לפרנס אשתו ובניו, ועם כל זה עקר עסקו יהיה בתורה הקדושה, ואף כשיהיה יגע מהלמוד ילך גם פן לעסק במשא ומתן ובמלאכה שיגיעת שניהם משפחת עון, וטוב תורה עם דרך ארץ כמאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ב):

ותהי ראשית ממלכתו בכל וארך ואכד וכלנה בארץ שנער (י)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

יצר הרע מונע את האדם מן התשובה

כאן בא לרמז מועצותיו של יצר הרע ותחבולותיו, שמפתה האדם ומדחהו מדחי אל דחי עד שגורם לו להשתקע ולא יוכל לשוב.

והנה בתחלה קדם שיגיע האדם לעשרים שנה אומר לו יצר הרע שכל מה שהוא עושה אינו נותן עליו דין וחשבון, לפי שאין בית דין מענישין רק מעשרים שנה ולמעלה (שבת פט. א).

וכשמגיע לעשרים שנה אומר לו דעין זמיו ארפים והתשובה מקבלת בכל עת. וכשהוא מדחהו מדחי אל דחי ושומע לו, אז אפלו בהיותו בן ששים או שבעים שנה אומר לו התשובה מקבלת אפלו בעת דכדוכה של נפש, שנאמר (תהלים א ז) 'תשב אנוש עד דכא', עד שמונעו מן התשובה וסופו יורש גיהנם.

רוח שטות נכנסת בחוטא ונמנע מלשוב

וזהו כננת הכתוב, ותהי ראשית ממלכתו היא מלכותו של יצר הרע ששולט באדם ונעשה לו כמלך, את אשר אומר לו עושה. והנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה א), אין אדם עושה עברה אלא אם פן נכנסה בו רוח שטות.

וזהו בכל, שמבלבל ומטריף את דעתו. וכיון שמתחיל האדם לשמע לו הוא מכניס לו עצות רעות בלבבו ואומר לו עדין ימך ארפים, עשה מה שאתה חפץ וכשיקרב ימך למות עשה תשובה, וזהו וארך.

וכשהזקין ותשש כחו ורוצה לעשות תשובה, אומר לו התשובה

הזאת לידי חמום והתלהבות הבורע בו על ידי המצוה הזאת לומר שירות ותשכחות להשם יתברך (ד"ה א"י ברורותיו):

ידחק עצמו בתחלת כניסתו לעבודת ה' שהתורה מלמדת אותנו העקר התחלת והחזוק לכא בקדשה, וגם שנראה לאדם קשה מאד, אף על פי כן ידחק עצמו בעל כרחו עד שמן השמים ירחמנהו (ד"ה א"י ופתח):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפ"טיין זיע"א העצבות מניקה מאד בעבודת ה' עקר עבודת ה' שיהיה תמיד בשמחה, כי מדת העצבות מניק מאד לעבודת הבורא וכו', ומטבע האדם הרוצה לעבד ה' באמת שיש לו מעט עצבות מחמת שמעשיו אינם ישרים בעיניו שדומה לו תמיד שממעט בעבודת ה', על כן צריך להתחזק עצמו נגד מדת זו להיות תמיד בשמחה (ד"ה עוד בפסוק הנ"ל):

על ידי התורה והתפלה ממשכים אלקותו יתברך על כל הנבראים ובמה יוכל האדם להמשיך אלקותו ית"ש על הנבראים, הכל על ידי התורה והעבודה זו תפלה, שעל ידי עסקו בתורה, והתאמצותו בתפלה ובשירות ותשכחות ומזמורים, באמרו הללו ה' מן הארץ תנינים וגו' החיה וכל בהמה וגו' ומדבק עצמו בדכקות ה', אזי ממשיך אלקותו עליהם שיבא לכל בריה חיות אלקותו ית"ש (ד"ה ואנ"י):

שבת

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א אין שעור לקדשת השבת ושמיירתה מציינו באבות מלאכות של שבת תולדות רבות, על אחת כמה וכמה בהקדשה ובשמירת השבת יש תולדות לאין שעור להאבות (ד"ה אלה תולדות):

תשובה

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א יש להזכרו לשוב כי אין כבר פנאי להתגלגל על דרך שאמרו בשם רבנו הרב איש היהודי ז"ל מפרשיסעחי וזה לשונו, שוכו שוכו מהר בתשובה כי הזמן קצר ואין פנאי עוד להתגלגל כי הגאלה קרובה (ד"ה ויצא):

דבר נפסד וכלה, לא כן כשאהיה עובד הבורא זה הוא לי לעולם, כי אני מדבק עצמי בבורא שהוא חי וקים לעולם (ד"ה עוד יבואר אלה):

אמונה

אהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א על ידי אמונה ממשכים הדבר באמונה יש כח זה שעל ידי האמונה ימשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, הינו על ידי שהוא מאמין בה' יתברך ובוטח בו באמונה שלמה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא וכן בשלמות (ד"ה ויבא נח):

גלות

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוניניץ זיע"א בגלות לקוט הניצוצות מתוך צרות, ולעתיד אהבה נגלית רק בעוה"ז כל ימי משך החרבו, העבודה ללקט שושנים, הניצוצי קדשה מתוך עפר וצרורות, דהינו על ידי צרות רעות ושעבודים רח"ל, אשר הצדיקים עומדים בנסיונם ועובדים ה' יתברך, אבל לעתיד שיעביר רוח טמאה מן הארץ ונגלה כבוד ה', ואז תהיה העבודה באהבה ורשפי אש הנגלות מבלי לבוש (הפטרה):

יראה

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשורנוביל זיע"א בני ישראל אינם מתיראים מהצרות אלא מתעוררים על ידיהם והנה בעת שיש ח"ו איזה פחד בעולם, על זה פתיב 'מאתות השמים אל תחתו' בעשותכם רצון השם, כי אמות העולם אינם יראים כי אם מהצרות, אבל הצדיק אינו מפחד מהרעה ח"ו, כי אם מתעורר ומתחזק מזה אל יראת השם (ד"ה ותנח):

עבודת ה'

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א עשית המצנה כראוי מביאה להתלהבות עצומה עושה מצנה ומקים אותה כשהצדיק בשרשה, מביאה אותה המצנה

יח, שביטה אחר מלחמה כו', בחינת נח גיחא דרוחא.

שבת תמאה 'שבת עלאה'

ויש ב' בחינות נח, ב' בחינות שבת, 'שבת תמאה' ו'שבת עלאה' יום שפלו שבת. ובחינת תפלה נקראת גם כן בחינת נח בחינת שבת. וכל תפלות החל מתעלים בשבת, כי בשבת הוא עליות העולמות שכל ששת ימי המעשה הוא ברוחי רפ"ח נצוצין בחינת מלכות שיוקדת בכריאה יצירה עשיה, ורגליה יורדות כו'. ויש בזה עתים שונים כמו חצות לילה. וכל ו' ימי המעשה הוא בחינת השפעות, ויאמר אלקים יהי אור כו' יהי רקיע. ובשבת מתעלים בריאה יצירה עשיה בבחינת אצילות, בחינת תקון.

כי איהו וחייהי חד [איהו] וגרמיהי חד, פרוש 'חייהי' - אורות, ו'גרמיהי' - פלים - הכל חד בהון. וכמו שגאמר לך ה' הגדלה והגבורה, שבבחינת אצילות - בחינת גדלה וגבורה - הם בבחינת לך ומיחדים בתכלית, בחינת תקון.

וכמו כן בתפלה גם כן כל המעשה אשר יעשה בכל יום במזון או אפלו תלמוד תורה מתעלה בתפלה על ידי אהבת בכל מאדך. וזהו 'שבת תמאה', שמתעלים בריאה יצירה עשיה בבחינת אצילות.

אך לעתיד לבא יהיה יום שפלו שבת, פרוש שיתעלה בחינת אצילות למעלה מעלה, ולא כמו עתה שאחר שבת נצרך להיות חל, הינו שבחינת אצילות מקבר בריאה יצירה עשיה. ולעתיד לבא יתעלה בחינת אצילות ולא יהיה נצרך עוד לברר בריאה יצירה עשיה, כי רוח הטמאה אעביר ויבלע המנות כו'. אשת חיל עטרת בעלה ונקבה תסובב גבר, וכמבאר במקום אחר וד"ל:

לשונות של אור

אהבה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א יש ללמד קל וחמר לאהבת ה' מפתוי היצר הרע 'מאובי' וכו', ר"ל היצה"ר מפתה אותי לתאות גשמי, דהינו תאות אשה או שאר תאות גשמי, אזי מזה התאוה הגשמי מיצה"ר, 'תחכמי מצותך' אזי לבי בוער להיות עובד את ה'. כי לעולם היא לי, ר"ל תאות גשמי הוא

אוצרות גאוני הדורות

אלה תולדת נח (ו ט)

רמיזי תורה

בשם רבי שאול מאמטטרדאם זצ"ל
השפל ברוחו נח לו שנברא משלא נברא

כשם הגאון רבי שאול מאמטטרדאם זצ"ל לפרש הפסל לשון של 'נח נח', דהנה בגמרא (ערוכין יג:) איתא פלוגתא דבית שמאי ובית הלל, חד אמר נח לו לאדם שלא נברא משנברא, וחד אמר נח לו לאדם שנברא משלא נברא.

ואמר הגאון הנ"ל שאלו ואלו דברי אלקים חיים, דלאדם כנה שהוא מתגאה בעולם הזה, וסובר בדעתו שבשכילו נברא העולם ונדמה לו שנח לו שנברא, בודאי לאדם כנה היה נח לו שלא היה נברא כלל, כי עתיד הוא לתן את הדין על זה.

אכל לאדם שהוא מתמרמר תמיד על חטאיו ועל מעשיו המקלקלים, ויודע בנפשו שלא יצא נגד הבורא ב"ה אפלו אחד מני אלף ממה שראוי לו לעשות, נגד הטובות נסים ונפלאות שעשה עמו הקב"ה מעת צאתו מרחם אמו, אזי לאדם כנה דומה לו בעיניו שנח היה לו שלא נברא, על כן באמת לאדם כנה הנוהג כן, נח לו שנברא משלא נברא.

וזהו נמי פרוש הפתוב, אלה תולדת נח נח, פרוש מנח אחד יוצא נח השני, שמי שנח לו שלא נברא, לפניו נח היה לו שנברא. ולמי שנח לו שנברא, לזה נח היה לו שלא נברא.

ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס (ו יא)

הרי בשמים

רבי יצחק בדרשי זצ"ל
ההבדל בין חמס לגול

בזוה"ק (פר' נח דף ט:ו) הקשה, בינין שפתוב "ותשחת הארץ" מהו שהוסיף ואמר "לפני האלהים".

ויש להקדים את דברי המדרש (כ"ד לא, ה) שמבאר את ההבדל בין 'חמס' ל'גול', שחמס הוא פחות משונה פרוטה, וגול הוא יותר משונה פרוטה. וכך היו אנשי המבול עושים, היה אחד מהם מוציא קפתו מלאה תרמוסים, והיה זה בא ונוטל

המתקת הדינין על ידי צרוף אותיות לטובה, כי מן נגע נעשה ענג, צרה צהר, פשע שפע, ונמצא מאמר הפתוב על דרך זה שנעשה מן צרה צהר, שיבוא אור, ואצל אור נאמר 'כי טוב', כמאמר חכמינו ז"ל לך בכי טוב.

והנה איתא בגמרא (תענית כא.) על נחום איש גם זו, שאמר פאשר גנבו מאתו ההון עתק, ששלחו מהר ומתן למלך למצא חן בעיניו, וגזלו ממנו ממונו ומלאו את התבה עפר, אמר גם זו לטובה. ואמרו חכמינו ז"ל גם כן (ברכות ט:), לעולם ירגיל אדם לומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', ומה בין זה לזה.

שמעתי מפבור אאמור"ר זי"ע שאמר כן, כי מאמר חכמינו ז"ל הוא כולל הכל, על כן אמרו ירגיל אדם לומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', ודאי זה קאי על דבר אשר לא נראה טובתו לעין בתחלת השקפתו, בכל זאת יאמין כי יצמח טוב מזה, וירגיל לומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', כלומר אף על פי שהדבר הזה אין נראה טובתו בראשיתו, אבל ודאי ייטיב אחריתו, וזה הוא דבר הכולל הכל, רצה לומר כל בני האדם.

אכל נחום איש גם זו הנה מה שידוע ומוכן מעט ממופתיו, אשר מזה אפשר להבין מעט מצדקותיו ומעשיו הטובים בלי השגה בהם, רק בדרך העברה בעיון מעט מזעיר, כנה נראה אותו בצדקתו וקדשתו ונשגב על כל, כי אמר גם זו לטובה, ואין זה דרך ומעבר לבוא דרך זה אל הטוב, אבל זה בעצמו הוא טוב, וכן פאשר נהג והבין בדעתו ואמר, כן היא והספירו עמו למעלה כי זה בעצמו הוא הטוב שאין למעלה הימנו.

ואפשר להעמיס דברים הללו בפתוב, כי אקרא קאי, וכוננת הפתוב בהמתקת הדינין על ידי צרוף, וימשך להתבה אור שהוא פרוש 'צהר', וכנה מביא רש"י ב' אפנים, יש אומרים חלון, רצה לומר דרך של החלון הוא אשר על ידי זה יבוא אור וכנ"ל, דירגיל עצמו לומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', הגם שבתחלתו אינה טובה בכל זאת יצמח מזה טובה.

אכל יש עוד אפן, כי יש אומרים אכן טובה המאירה להם, כלומר שזה

פחות משונה פרוטה וזה בא ונוטל פחות משונה פרוטה, עד מקום שאינו יכול להוציאו ממנו בדין, אמר להם הקב"ה, אתם עשיתם שלא פשוה, אף אני אעשה עמכם שלא פשוה.

ומעתה יובן, שבא הפסוק לפרש, שמה שאמר "ותשחת הארץ", היה זה "לפני האלהים", כלומר בדבר שרק לפני ה' הוא נקרא השחתה, אף לא לפני דיני בשר ודם, שהרי הם אינם דנים על כן, והשחתה זו היא "ותמלא הארץ חמס" שהוא פחות משונה פרוטה שאינו יוצא בדינים, אף בעיני ה' הוא דבר חמור שמעניש על כן. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו יג)

דרבי איש

רבי נסים שמואל יהודה ארוואץ זצ"ל
כמה גזלות של פחות משונה פרוטה מצטרפות כיהר לכדי שער

אפשר במה שנסתפק הרב 'משה ידבר' (גולה סי' ז) במי שגזל פחות משונה פרוטה היום, ופחות משונה פרוטה למחר אי מצטרפי, והעלה דגול הוא, ומצטרפי, עין שם.

וידוע דגול שהיה בימי המבול שהיו נוטלים פחות משונה פרוטה, וזהו קץ כל בשר בא לפני, דהינו דתחתם דינם על הגזל. וכי תימא והלא היה פחות משונה פרוטה, לזה אמר כי מלאה הארץ חמס. כלומר אם היה פעם אחת פחות משונה פרוטה אין הכי נמי, אבל הכא שאני שמלאו את חסרון פחות משונה פרוטה, שחזרו עוד וגזלו פחות משונה פרוטה ומצטרפי, וזהו 'כי מלאה הארץ חמס' ונתמלאה הגזל, ולהכי מחבי.

צהר תעשה לתבה (ו טו)

תולדות יעקב

רבי יעקב ראב"ן זצ"ל
שני דרכי קבלת היסורים באהבה

פרש רש"י יש אומרים חלון, ויש אומרים אכן טובה המאירה להם. ואפשר לפרש, דהנה איתא בספרים הקדושים בענין

בעצמו הוא הטוב, על דרך שאמר נחום איש גם זו גם זה לטובה. והאדם אל יתאש עצמו בשום ענין ואפן, רק מתחלה ירגיל עצמו למדרגה ראשונה, ומתהדרגל הנ"ל יבוא למדרגה יותר גדולה כנ"ל, וזה שכתב רש"י ז"ל שניהם.

ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ו א)

בנין אריאל

רבי שאול לונגווסטאם זצ"ל

כשעת צווי עשית התבה לא היה נח צדיק לכדו בדורו כי מתושלח היה עורנו חי

כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. לשון זה היה ראוי שיאמרנו בתחלה כשצונו על מעשה התבה, כי אז אמר לו 'ובאת אל התבה'. ויש לומר לפי שבשעת הצווי על התבה היה מתושלח עודנו חי, אבל בהגיע ימי המבול אז מתושלח, ובשביל אכלו נתעכב המבול, אז אמר הקב"ה לנח כי אתך לבד ראיתי צדיק בדור הזה, לפי שמתושלח איננו כי לקח אותו אלהים. מבני הגדול.

זרע אהרן

רבי אהרן ייטלס זצ"ל

כשעת כניסת נח לתבה עברו כבר רב שנותיו והיה מבטח שיצמד בצדקתו ולא חטא

מה שלא אמר בעשית התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני, אף שהעיד הפסוק נח איש צדיק תמים, יש לומר דאיתא בגמרא (יומא לח:) כיון שעברו רב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא, ופרשו המפרשים שפרוש רב שנותיו הינו שני דורות, שהוא שבועים.

ובימי נח שעדין לא נתמעטו השנים, והיו שני דורות עד סמוך לאלף שנים, ובזמן הצווי עשית התבה היה נח בן ת"פ שנים, ולא היה רב שנותיו ואפשר שיחטא עוד, לכך לא אמר ליה צדיק לפני.

אבל בזמן המבול שנצטוו 'בא אל התבה', היה בן שש מאות שנים, וכבר עברו רב שנותיו, וכיון שלא חטא שוב אינו חוטא, ונשפיר אמר לו 'כי אתך ראיתי צדיק לפני'.

מעין גנים

רבי ראובן מזרחי זצ"ל

שכחו של נח שהיה צדיק

הנה בתחלת הפרשה נאמר על נח שהיה "צדיק תמים" (בראשית ו. ט), ואלו פאן נאמר רק "צדיק", ובארה הגמ' בערוכין (יח:), והובא פאן ברש"י, 'מפאן שאומרים מקצת שכחו של אדם בפניו וכלו שלא בפניו'.

עוד אפשר לפרש ע"פ המבאר במדרש (תנחומא נח ט"ה), שנח נולד מהול,

שנאמר בו "תמים היה בדרתיו" (שם), ו"תמים" פרושו 'מהול', כמו שנאמר על אברהם כשנצטוו על המילה, "התהלך לפני ונהיה תמים" (שם יז. א).

ועל כן, בתחלת הפרשה שבאה התורה לספר על נח ותולדותיו, הקדימה וספרה עליו שהיה איש צדיק ושנולד מהול וירא אלקים. אף פאן שבא ה' לשכחו על צדקותו, ולהודיעו שבזכות זה ינצל הוא ומשפחתו מהמבול, אמר לו רק "כי אתך ראיתי צדיק" שזה דבר התלוי בו ועל זה ראוי לשכחו, אף מה שנולד מהול אין זה דבר שתלוי בו, ולכן לא נאמר 'תמים'.

(באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ו א)

וצוה תהיון - לקוטי מלי דאגדתא

רבי אהרן שמואל פי זצ"ל

מצא נח חן בעיני ה' אשר הן את האדם באשר הוא שם

הקדק אחד מן התלמידים בפסוק 'בא אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה', דתבת 'לפני' אין לו שחר. וביותר לפי מה שכתב רש"י בראש הסדרה דלכך באברהם כתיב 'אשר התהלכתי לפניו' לפי שלא היה צריך סעד לתמוכו, ונתן היה צריך סעד, אם בן קשה יותר תבת 'לפני', וכמדמה שכן הקשה בספר גוי העמודים.

ואמרתיו לו דרך דרוש, כי רבים הקשו אהא דפרש רש"י על תבת

'בדרתיו' דיש דורשין לגנאי, מי הכריחם לדרש לגנאי כיון שיש לדרש לשבח. אף יש לומר דזה הפסוק הכריחם, כי לפי מה שהדורשין לשבח אם בן היה נח צדיק כראוי להיות, אלא שאם היה בדורו של אברהם היה גם בן צדיק יותר כי אין סוף לדבר, אבל על כל פנים גם עתה הוא צדיק גמור, ואם בן אין שום פרוש למה

שאמר לו הש"י 'בא אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה', תבת 'בדור הזה' אין לו שחר כלל, והנה לו לומר רק 'כי אתך ראיתי צדיק לפני'.

אבל אם נדרש לגנאי, אשר נח לא היה באמת צדיק רק נגד דורו, אבל לא היה צדיק כראוי באמת, אם בן שפיר מתפרש זה הפסוק, דאמר לו הש"י 'בא אל התבה' אף שבאמת אינך כדאי כי לאו צדיק גמור אתה, מפל מקום אתה צדיק בדור הזה.

והנה על פסוק 'נח מצא חן בעיני ה' יש לדקדק מה זו מציאת חן, הנה

לו לומר שהיה צדיק. אף יש לפרש על פי ששמעתי בשם גדול אחד, דקאמר בגמרא (שבת נו.) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, דכתיב 'וה' עמו', אפשר דוד חטא ויה' עמו. והוא תמוה רבתי, דהלא מה דכתיב 'וה' עמו' הוא שאמר דואג בשעה ששאל המלך שאל עליו, ומעשה דבת שבע היה טובא אחרי זה.

ותרין הגדול הנ"ל על פי מה שדרשו

תו"ל (ביר נג יד) גבי ישמעאל וישמע אלהים את קול הנער באשר הוא שם' (בראשית כא יז), שאמרו מלאכי השרת לפניו, מי שעתיד להמית את בניך בצמא אתה נותן לו מים, והשיב להם השי"ת עכשו הוא צדיק, ואין השי"ת דן את האדם רק באשר הוא שם, אבל הבית דין של מעלה היו דנין לפי מה שיהיה.

והנה אמרו בגמרא (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה)

היכא דכתיב 'וה' הוא ובית דינו, וזה שאמרו בגמרא 'אפשר דוד חטא', אף שהיה אחר זה טובא, היכא כתיב 'וה' עמו' דהינו גם בית דינו, הלא המה דנין על לעתיד. ודפח"ח.

ואם בן יש לומר גם כן גבי נח, כיון שבאמת לאותן הדורשין לגנאי לא היה צדיק כראוי רק נגד דורו, ולפי הבית דין של מעלה שאין דנים באשר הוא שם לא היה כדאי להנצל, כי היו דנין אותו על העתיד כאלו היה בדורו של אברהם, אבל הקב"ה ברב רחמיו לא דן אותו רק באשר הוא שם, נגד דורו שנחשב לצדיק. וזה שאמר 'נח מצא חן בעיני ה' דיקא, אבל לפי דין הבית דין של מעלה לא היה כדאי להנצל.

וזה שאמר גם כן כי אתך ראיתי צדיק לפני דיקא, בדור הזה, כי הש"י רואה

לדון רק כפי הוא עתה בדור הזה, מה שאין בן הבית דין של מעלה.

יִהְיֶה כְנֻעַן עֲבָד לְמוֹ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתָּן, וְהָמָּה יִפְּנוּ לַעֲסֹק הַתּוֹרָה וַיִּשְׁכּוּ בְּטַח עַל הַתּוֹרָה.

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אַחַד וְשִׁפְהָ אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֹלֶם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת (א ט)

צַמַּח צְדָקָה

רבי מנחם מנדל מניקולשבורג זצ"ל נדונו דור הפלגה כיחיד הגומר בדעתו ללכת לעבוד עבודה זרה ונראה דאמר רז"ל (סנהדרין ט), חטא דור הפלגה היה שבקשו לעבוד עבודה זרה. ובמסכת סנהדרין (סא) מבאר, יחיד האומר אלף ואעבוד עבודה זרה נדון על אמירה, אבל רבים האומרים גוף ונעבוד עבודה זרה אינן נדונין עד שיעבדו. ומבאר שם הטעם, דרבים עבידי דמימלכי, ויחיד לא מימלך.

ואם כן פאן בדור הפלגה אלו היו נחשבים כרבים לא היו ראויים לדין, אמנם בהיות שלום גדול ביניהם, היו פלם נחשבים פיחיד, וכדכתיב ויאמרו איש אל רעהו אמה אל אמה.

ולזה פונתו, הקב"ה רצה לדונם פיחיד, לכן אמר הו עם אחד וגו', אף על פי שהן עם, מפל מקום נחשבים פיחיד, ושפה אחת לכלם, ועתה לא יבצר גו' רצה לומר דלא מימלכי, לכן נידונם, הבה נרדה גו'.

מעניני הפרשה

סבות מעוט הפרנסה

בן איש חי - דרשות

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל אחור התשובה גורם לדחק הפרנסה ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה. גם אמרו עכוב התשובה שאין שבים מהר, גורם דחק הפרנסה, שיהיו המזונות מרורים פניית. וזה שנאמר ותבא אליו אל הקב"ה, היונה אמת ישראל בתשובה, לעת ערב שאין ממהרים לשוב בעת בקר שיתקנים בהם אחישנה, אלא לעת ערב דמאחרים תשובתם עד סוף הימים.

חפץ בה. ואנו משיבים להם שמעשה ידי אדם עדיף, ורצון ה' הוא שאנחנו נעקר במעשה ידינו את הע"ז, וכמו שנצטוינו "מזבחתיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשיריהם תגדעו ופסיליהם תשרפון באש" (דברים ז, ה).

והנה, מזה שה' צוה על האדם ויאמם פרו ורבו, ולא מרבה את בני האדם בעצמו, מוכח שמעשה אדם עדיף. ולפי זה יבאר שיכות הפסוקים זה לזה, שאמר שאמר הפסוק "פי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד", והפנה לאשה ובנים, הרי שמוכח מפאן שמעשה אדם עדיף, וכנה "ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים", שעל ידי כף מתבטלת טענת המינים. (באדיבות מכון חכמי ספרד נתיבות)

יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנענו עבד למו (ט כז)

ברך יצחק

רבי יצחק ברכה זצ"ל בזמן שעושים רצונו של מקום נעשית המלאכה על ידי אחרים בהקדים מאי דגרסינן בפרק ביצד מברכין (ברכות ג, ה), תנו רבנן ו'אספת דגנך' מה תלמוד לומר, לפי שנאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיו', יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר ו'אספת דגנך' דברי רבי ישמעאל, רשב"י אומר אפשר אדם זורע בשעת זריעה וחורש וקוצר ודש וכו' תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישאל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר ויעמדו זרים ורעו צאנכם, ע"כ.

והכא אחר שפבר ברך אותם, אמר עוד יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם, כלומר יפת אלהים ליפת דהינו שישפיע לו את טובו, וגם יזכהו שישכן באהלי שם' שהם בתי מדרשות של שם, ודיק וישפן' שיעשה תורתו קבע באהלי שם.

ואם תאמר דאם כן תקשי לך השפת כקשית הגמרא, דאם דברים ככתבם דלא ימוש ספר התורה מפיהם, ושם ויפת קבועים ושוכנים בבתי מדרשות של שם, אם כן מלאכתן מתי נעשית, ומחיקן יבא להם היפפיות שאמרת 'יפת אלהים ליפת', מאחר דישכן באהלי שם.

לזה אמר ויהיה כנענו עבד למו, שכנענו יהיה עושה מלאכתם, ועל דרך תרוץ הרשב"י בזמן שעושים רצונו של מקום ויעמדו זרים ורעו צאנכם, והכי נמי

כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל (א ט)

חתן ישעיה

רבי ישראל אברהם אלטר לאנדא זצ"ל אכילת בשר ללא כונת הנאה כמו באכילת עשבי השדה

ונראה לי לפרש, דהנה התורה התיירה להם בשר לאכל, לכאורה יסברו דהתר להם בשר תאוה למלאות תאונתם, אבל באמת אינו, דעקר עבודה הוא לשבר תאוותו ולא לילף בטר תאוותו, כמבאר בספרים הקדושים דבעת שמרגיש איזוהו טעם גשמי והנאה באכילה, יסיר מאתו אותו הנאה וישבר תאוותו.

וזה עקר העבודה שלא ינהה מעולם הנה, כמבאר בגמרא (כתובות ד), אצל רבנו הקדוש שזקף אצבעותיו ואמר שלא נהנה מעולם הנה פלוס, רק כל מיני הגשמי יהיה בתורת הכרח בלא הנאה.

והנה אם אדם אוכל עשבים אינו מרגיש שום טעם בהם פי זה מאכל בהמה, וזה שאמר הקרא שהתר להם בשר לאכל, רק שלא ירבו בו הנאה, רק שיהיה נחשב להם כמו שאוכלים עשב שאין בו שום הנאה, וזה כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, רק באפן שיהיה נחשב בעיניכם כירק עשב נתתי לכם את כל, ולא לשום תאוה.

ואתם פרו ורבו שרצו כארץ ורבו בה (ט ז)

שיערי עזרא

רבי עזרא עבאדי שיערי זצ"ל ממצות פרו ורבו מתבטלת טענת המינים

מוכא בגמ' שבת (קנב) על הפסוק "כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד" (תהלים לג, ט), "פי הוא אמר ויהי" זו אשה (שרק מפת גנות ה' האדם מתאוה לה), "הוא צוה ויעמד" אלו בנים (והטעם לגנה זו הוא פרי לקים את העולם). ולפי"ז יש להבין, כיצד יתפרש הפסוק הבא "ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים" (שם, ט).

ויוכן בהקדים את המשנה בע"ז (נד, ב), 'שאלו את הנקנים ברומי, אם אלהיכם אין רצונו בעבודת כוכבים, מפני מה אינו מבטלה וכו'. ובארז המפרשים (ע' להחיד"א בספרו 'חומת אנו' משלי כט) שהעובדי ע"ז טוענים שמעשה שמים עדיף, ולכן אם ה' לא מבטל את הע"ז, הרי שהוא

לכן והנה עלה זית טרף בפיה, שמזונותם מרורים פזית, כְּאֶשֶׁר תִּרְאֶה בְּאֶרֶץ הַגְּלוֹת הַזֶּה בְּחֶסְרוֹן כִּיס וְדַחֵק פִּרְנָסָה אֲשֶׁר יִמְצֵא לְיִשְׂרָאֵל. (פר' אחרי מות)

חֲתָן יִשְׁעִיָּה

רבי ישראל אבנהם אלטר לאנדא זצ"ל

מעוט הפרנסה בעון בטול תורה

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ איתא בספרים הקדושים דצדיק נקרא בשם 'נח', וזה שמרמו בקרא זה, ותבא היונה הינו הישראליים בני ישראל שנמשלו ליונה, לעת ערב דהינו בגלות הנה הנקרא ערב, והנה עלה זית טרף בפיה, ועין ברש"י והוא מדברי הגמרא, דטרף

הינו מזונות, והיונה אמרה יהיו מזונתי מרורין פזית וכו', והינו שיישראלי אומר להצדיק שקשה לו פרנסתו, וטעם טעם מר פזית עד שיחפש הפרנסה.

ועל זה קאמר התורה הקדושה ואיתא גם בספרים, דאם העולם נתרשלו בתורה אז נתמעט הפרנסה, אם אין תורה אין קמח, וזה שאמר הפסוק וידע נח, הינו הצדיק, כי קלו המים מעל הארץ, הינו שנמשלו בתורה הקדושה, כי מים נמשלה לתורה כמו שאמרו רז"ל (ב"ק י"ז) אין מים אלא תורה, ועל כן אין להם פרנסה.

ים של יהודה

רבי יהודה אלטמאן זצ"ל

רבי שפע הפרנסה על ידי תשובה ותקון

מעשים מסורה: והנה עלי זית טרף בפיה, ואידך (הושע ו א) 'לכו ונשובה אל ה' כי הוא טרף וירפאנו, ונאמר ברמז מוסר, כי השפע ופרנסה אם חסר לישראל אל תלה שהוא במקרה, אלא ידע כי יד ה' עשתה זאת, והיא הכל על ידי מעשינו כי לא טובים המה, ועל ידי תשובה ותקון דרכינו גם השפע ופרנסה יהיה פראוי לישראל.

ויונה היא כנוי לישראל כידוע, וזה והנה עלי זית טרף בפיה הוא השפע ופרנסה, אם הוא טרף בפיה ואינו בשלמות פראוי, תתלה החסרון במעשיך ולכו ונשובה אל ה' כי הוא טרף דיקא מידו הוא, ואם יעשה תשובה אז ממילא יירפאנו, וקא הרפואה ויתרבה השפע.

מעשי צדיקים

קץ כל בשר בא לפני (ו יא)

לשם עניניו הכמוסים עמדו, נוהג היה הרה"ק רבי צבי מפינסק זיע"א בן הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א לנדד בין העירות, באחד מנדודיו, איקלע עם אחד מחבריו לעיר טשודנוב ונכנסו לבית הכנסת להתפלל.

באותה שעה עמד שם בתפלה הרה"ק רבי משה ציסית זיע"א שכהן כמגיד משרים בעיר זו, ובעמדו בינו לבין קונו, עלה בדעתו לקחת לעצמו את דרך התעניות והסגופים, כדי להכחיש גופו.

משסים ראה לפניו אורחים חשובים ונכנסים לבית הכנסת ועומדים בתפלה שמצאה חן בעיניו, אם כי לא ידע מי המה, חשקה נפשו לשהות במחצתם ולשמע מדבריהם.

אחר התפלה נכנס לאכסניתם בעת סעודתם, ואז שמע את בן לויתו של רבי צבי פונה אליו ומבקש לדעת מה אמר אביו הבעל שם טוב אודות תעניות, נענה רבי צבי ואמר נחרצות, "אבי הקדוש לא דגל בדרך התעניות וסגופים".

קדם ברפת המזון חזר החבר ובקשו לומר דבר מאביו הקדוש, ורבי צבי אמר בהתעוררות, "אמר אבי הקדוש, איתא בזהר הקדוש (ח"א קב ב) על הכתוב קץ

כל בשר בא לפני, 'מאן הוא קץ כל בשר, דא יצר הרע'.

לכאורה מדוע מכנה היצר הרע קץ כל בשר ולא קץ כל גפשי, הרי עקר מגמתו היא להכחיש ענינים שבנפש, אלא הוא שונא אף את גוף האדם, לכן הוא מסיתו לצום ולהסתגף. אחר פנה המלוח לרבי משה ואמר, 'שמעת דעת קדש רבנו הבעל שם, התמשיכו להחזיק בדרך זו'. (אבן ישראל)

ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ (א)

רננו אנשים אחרי אחד מתקופי ראדומסק, עשיר שבגשירים הגוזל את הרבים וחומס בכח המלכות כספי עניים הזקוקים לו. כשמת עליו תינוקו, נכנס אל הרה"ק

רבי שלמה מראדומסק זיע"א בעל התפארת שלמה מלא טרוניה על מעשי הקב"ה, על כי חטף ממנו ילד נחמד שלא טעם טעם חטא.

השיבו רבי שלמה, שנינו 'בעוון ההורים מתים ילדים קטנים', סרב הלה לקבל את הדין, טען, הלא שנינו (ויק"י י"י) 'אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה', ואלו אצלי, לא נפגע ממוני כלל. החזיר לו רבי שלמה, "כנראה כספך אינו שלך אלא של אחרים, לכו פגע

בעל הרחמים בילדך, בוא וראה, אנשי דור המבול היו שטופים בגזל ככתוב 'מלאה הארץ חמס', כספם לא היה שלהם, על כן אמר הקב"ה, 'הנני משחיתם את הארץ'. (חסידים מספרים)

ויבא נח ובניו וגו' מפני מי המבול (ו ז)

ברש"י, אף נח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין.

אמר הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, כי בעת שלמד חמש עם רש"י וקא לפסוק הזה, התקשה מאד, היתכן, נח הצדיק חסר אמונה היה.

נתמרמר רבי יחיאל מיכל בבכי עד שגרום, בחלומו נגלה אליו אביו ואמר לו, 'בני חביבי כן הוא הפשט, לפי שנת הצדיק היה רוצה לבטל הגזר דין מבני דורו, ואם הצדיק באמונת מחשבתו מביא הדבר לפעל, נמצא מספים ח"ו עם מדת הדין.

לא כן אם הצדיק אינו נותן מחשבתו אל האמונה להאמין ברע, באפן זה יכול לבטל הגזר דין בבחינת הקב"ה גזר והצדיק מבטל, זה פרש רש"י 'מאמין ואינו מאמין', נח לא רצה להאמין, כדי שלא להסכים עם מדת הדין. (מאמר מרדכי)

וישאַר אַךְ נח (ו כג)

לאחר שהתאלמן מאשתו הראשונה שהיתה בת הרה"ק **החדושי הרי"ם זיע"א**, עבר **רבי בנימין אליעזר יסטמאן זצ"ל** אבי הרה"ק **השפתי צדיק זיע"א** ליאנוב לובלסק ונשא אשה אחרת, ממנה נולד לו בן יחיד בשם ר' נח אשר בזקנותו עלה לארץ ישראל והתגורר בשכונת קטמון שבירושלים, ובערב ימיו שהה בבית אבות מ'מלבן' בירושלים.

בימי ילדותו נצל ר' נח ממות בברכתו של הרה"ק **השפת אמת זיע"א**, היה זה כאשר בעצומו של משחק עם ילדים בעיירה גור, מעד ונפל אל תוך נהר הוויסלה החוצה את העיירה, הילדים המבהלים הזעיקו אנשים שמהרו לחפש אחריו עד שעלה בידם למשותו מהמים, אך כיון ששהה זמן רב במי הנהר היה מצבו קשה מאד.

שלחו להזכירו אצל הרבי השפת אמת שהיה גיס של אחיו השפתי צדיק, הרבי ברכו ברפואה שלמה וקרא עליו את הכתוב **וישאַר אַךְ נח**, והבטיח כי יצא מכלל סכנה, ואכן התאוּשש ר' נח, והחלים לגמרי.

משום אותו מעשה שהיה, נהג להשתתף מדי שנה בסעודת ההלווא של השפת אמת בה' שבט שזערכה בבית המדרש דגור, ולהשיח לסוכביו את ספור המעשה שראה בו נס גלוי. בעת פטירתו ד' באדר תשי"ט כבדו הרה"ק **הבית ישראל זיע"א** ביותר, וצעד אחר מטתו עד הר המנוחות. (תולדות השפתי צדיק)

ויזכר אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלקים רוח על הארץ ויטפו המים (ח א)

בשבת קדש פרשת נח, שהה הרה"ק **האמרי חיים זיע"א** באנטוורפן לטובת בניית שכון ויז'ניץ בבני ברק, במחצתו הסתובב בחור שהסתפק האם ישאר בין הנמנים על חסידי ויז'ניץ או יפרש ויחפש לעצמו רבי אחר, מאחר ובנימים ההם היו שהתנגדו לדרכו הקדושה של האמרי חיים.

לבסוף נמלך בדעתו שאם ירגיש הרבי בהרהוריו ויאמר לו דברי חזק, ישאר להסתופף בצלו, אולם אם לא ישמע מאומה, ילך לחפש לעצמו מקום אחר.

בנות עריכת שלחנו הטהור, נשא האמרי חיים דברות קדש בהתלהבות אש ואמר על הפסוק בפרשת השבוע, **"ויזכר אלקים את נח"**, הקב"ה זוכר את הצדיק, 'ואת כל החיה', את עבודת ה' שלו שנעשית בשמחה ובחיות דקדושה.

אולם, 'ואת כל הבהמה', אם האדם הוא בבחינת בהמה ורוצה שהקב"ה יזכר ממנו, התנאי לכך הוא, 'אשר אתו בתבה', שיהיה דבוק בצדיק, כי אז ויעבר אלקים רוח על הארץ', הקב"ה מכניס רוח קדושה בתוך הארציות של האדם, וממילא 'ויטפו המים', מתבטלים כל המים הזדוניים".

דברי התורה עוררו אמןם התפעלות והתרגשות בלב התלמיד, אבל עדין לא נרגע ממצוקתו הנפשית, חשב אולי במקרה דבר עכשו הרבי בענין התקשרות לצדיקים, אך אינו מרגיש במועקת לבו.

בחיבו מחשבתו זו פנה הרבי לעברו של אותו בחור ופתח שוב להשלים את התורה, דבר שהיה נדיר מאד, שיאמר 'תורה' לאחר שפבר סים פעם אחת, ופרש על הפסוק בתהלים (עג כג) 'ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמף', 'ואני תמיד עמף אחזת ביד ימיני'.

גם מי שהוא בבחינת 'בהמה' וכן הוא 'בער' ואינו יודע מאומה, אמןם 'אחזת ביד ימיני', אם הוא דבוק בצדיק, אזי 'וחלקי אלקים לעולם'" (שם פסוק כו), אחר הוסיף ואמר, "אתה שומע, רק לא להתנתק".

למחרת ביום שבת קדש כשזכנס הרבי לתפלה, עבר ליד אותו בחור ואמר "נו, אתה כבר 'אתו בתבה'", בשמע הלה את הדברים המפורשים יוצאים מפי קדשו, כבר הבין טוב וידע להדיא שהרבי תפס את מחשבתו, והחליט להשאיר בקשר אמץ ולהתאבק בעפר רגליו.

אולם עדין הדהדה במחו המחשבה, וכי אדם שהוא דבוק לצדיק הדור, ובפנימיותו אינו בסדר אלא רקוב ומקלקל, האם יתכן שבכך יזכה שיכניס בו הקב"ה רוח קדושה ולהעביר ממנו החמירות.

בקריאת התורה היו החסידים עומדים סביב האמרי חיים, ולפעמים בין גברא לגברא אמר הרבי דברי תורה וחסידות, הבחור הנזכר הרבה בשאלתו גם באמצע קריאת התורה, לפתע נענה האמרי חיים ואמר, "בתבה הכניסו רק את אלו שלא השחיתו דרכם".

עוד אמר לאותו בחור באותה זמן, כל אחד צריך ללכת ולהסתופף אצל הרבי שהוא לפי שרש נשמתו, גם בצדיקים שנסתלקו לגזי מרומים ונשמתם בגן עדן, צריך כל אחד להתדבק עם הצדיק שמרגיש שהוא משרשו, להגות בתורתו ובאמרותיו ובכך להתקשר אליו, ואז יוכל לבקש ממנו שיעשה לו טובה.

בהזדמנות נדירה ספר לימים **הרב אליעזר דוד פרידמן זצ"ל** שהמעשה הזה היה עמו עצמו, והוא אכן זכה לראות אותה עת רוח הקדש גלוי. (מאיר החיים, אבני אפר)

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ (ט ב)
ספר הרה"ק **רבי משה מסאנוואן זיע"א**, בעת שהיה **הפני יהושע זצ"ל** בעיירה סמוכה ליער, יצא בקור אחד כדרכו ללכת להתפלל כשהוא מקטר ומעטף בטלית ותפליו, והתפלל לראות כי הרחובות ריקים וכלתה רגל מן השוק.

הדבר היה בעיניו לפלא גדול, משהמשיך בדרך נקלע לנגד עיניו אריה המשוטט ברחובות, ואז נפתרה לו פליאתו. הפני הושע הסיר טליתו מעל ראשו, מיד כשראה הארי את הצלם אלקים השוכן על פני הפני הושע, נמלט מפניו היערה. (ליקוטי שושנים פרשת נח)

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ (ט ב)
ספר החסיד ר' פנחס פוליקמאן ע"ה, אחר שחלפו מספר שנים מנשואיו ועדין לא נפקד בזרע של קימא, היה מזכיר את עצמו לפני הרה"ק **רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א** שיעורר רחמים עליו שישוע בזרעא חניא וקימא.

שש עשרה שנים חלפו עליו בצפייה ובבקשות עד שנענה לו הרבי והבטיחו בו זכר, וכן הוה. כעבר מספר חדשים מהלדה אמר רבי פנחס לאשתו כי הגיעה העת לנסע אל הרבי, להראות לפניו עם הילד, ולהודות לו עבור המתנה טובה שפעל עבורם.

הימים ימי חרף, שלג וכפור היו פזורים על פני כל הארץ, הם רפדו את מזחלת השלג בעורות ופרוות מחממים להגן בפני הקור והכפור ועטפו את הילד בפרוה חמה, עלו שלשתם על המזחלה, ויצאו לדרך.

הרבי בש"ח קדשו, השיבו הרבי, "מה אתם רוצים, הלא יש בו גלגול המבקש תקונו".

הרים הרבי ידו כנגד הבעל חי ואמר, "כבר יש לך תקונו", ומיד הוא הפסיק לצעק ונעלם כלעמת שבא, הרבי סיים את דברי קדשו, אך ר' משה כבר הבין כי עקר ביאת הרבי לביתו לא הייתה בשביל השיחה, אלא כדי לתת תקונו לנשמה המגלגלת. (הרבי הקדוש - רבי אהרן ראטה)

ויאמרו איש אל רעהו הבה נלכנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלכנה לאבן והחמר היה להם לחמר (יא א)

דוגמא נוספת ממעשיו והליכותיו בעניני חסד, שמעו מקרבי החסיד רבי שלמה קאליש זצ"ל חתן החלקת יואב, זצ"ל מפיו באקראי לגמרי לעת זקנתו, הדבר היה כשפנה לאברך פלוני שיתרם לצדקה, והלה נסה להשתמט בתואנה שהעסקים לא הולכים, וכן שבועד חצי שנה יעבר לדירתו החדשה, ואז יצטרף בעצמו להוציא הרבה כסף.

הגיב רבי שלמה מינייה וביה, "לפניך עוד מחצית השנה וכבר אתה דואג, איפה מדת הבטחון שלך", כדרכו בקדש תבל אקריו בספורי צדיקים מעניני אמונה ובטחון, ומספור לאמרה הגיע איכשהו לדלות מה מאוצר זכרונותיו האישיים, עד שפתח וספר כדברים האלה.

בימי אברכותי הבטחתי למישהו לסלק נדוניא בזמן קצוב עבור הנכנסת פלה, כסף לא היה לי, אבל בטחון בה' היה לי שכאשר יבוא המועד לשלם, יזדמנו לי המעות. מתקרב ובא יום הפרעון, אך העסקים אינם כשורה, המצב הולך ומחמיר, ואינני רואה באפק שום אפשרות לקיים את הבטחתי.

נמלכתי בדעתי כי מוטב אקום ואסע לסוכאטשוב למורי ורבי הרה"ק **האבני גזר** זיע"א, לספר על המצב הקשה שנקלעתי אליו ולבקש את ברכתו, אך כשחלף עוד יום התחרטתי, היה נראה בעיני שזו חלשה כאלו אין בקרבי חלילה מספיק בטחון בה' שיוכל להשיעני.

אמנם כבר באותו שבוע נקראתי לבוא לוורשה בעניני מסחר, השלמתי שם מספר עסקאות, ויכלתי לפרע את הנדוניא במלוואה במועד הנקוב, כמו שהבטחתי. (זכרון שלמה)

פנה הגבאי לאחור והבחין בגוי ממכריו הנוסע בעגלה וצועק אליו, "שלמה ניסל, בוא וקנה אצלי דג שכמוהו לא ראית מימדי, תריסר קילו משקלו ורק שלושה רובלים מחירו", עמד עמו ר' שלמה ניסל על המקח, והגוי נאות למכר את הדג במחיר שני רובלים ומחצה.

שאלו הגבאי, "שמא נמצאים אצלך דגים נוספים למכירה", והגוי השיב בשלילה, "אין ברשותי דגים נוספים, וגם דג זה נזדמן לי רק במקרה."

הנהר שלנו קטן ולעולם לא מצליחים לדוג בו דגים, היום כשיצאתי בבקר ראיתי דג נאה מטל בשלולית הסמוכה לנהר, מתחבט לו כה וכה ואינו מצליח לשוב אל המים, תפסתי אותו מיד וחשבתי מי מסגל לקנות דג גדול שכזה וגם לשלם תמורתו מחיר נאה, אם לא הצדיק של ווילעדניק, לכן הבאתי דוקא לעיריכם."

כשהביא הגבאי את הדג לבית הרבי, שמח בו הרבי מאד, הפכו כמה פעמים מצד אל צד ואמר לסוכבניו, "היודעים אתם, למעלה משלוש מאות מיליון שט דג זה במים בדרך אלינו, עד שסוף סוף הגיע לכאן". (סיפורים נפלאים)

ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל היה אדרשנו (ט ה)

בין חסידי פולין שהתקברו להרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א, בעל **שומר אמונים**, היה החסיד ר' משה טויב ז"ל מקפר אתא, כעת קרית אתא, בעת ששהה רבי אהרן במקום למשך זמן, בקש ר' משה טויב מהרבי שיבא לבקר בביתו, כי החשיב זאת לזכיה גדולה.

מאחר והיה ר' משה חשוב בעיני הרבי, נענה לבקשתו וקבע לו זמן לבקור בביתו, ואז התלנה אליו לביתו, הימים היו ימי קיץ, בית ר' משה היה בקצה הכפר, ולפני הבית היה שדה מלא עשבים.

הורה הרבי לר' משה שיביא שני כסאות לשדה והם ישבו שם, וכן עשה. הם ישבו במקום והרבי התחיל לשיח עמו שיחה קדושה, באמצע השיחה צץ לפניו מבין העשבים בעל חי קטן כדמות חגב והתחיל לצעק בקול, עד שבבלב את השיחה.

התפלא ר' משה ואמר לרבי, "פלא שלבעל חי כה קטן תהיה חצפה כה גדולה, לבא ולצעק כל כך ולבלבל את

באמצע הדרך נשמט התינוק מהמזחלה מבלי שההורים ירגישו בדבר, ונפל לשלג, לא עבר זמן רב והם הבחינו שהילד איננו, ברב פחד חזרו על עקבותיהם וחפשו על פני השלג הלכו, בתקנה למצא את הילד חי וקיים.

באפק מרחוק נראו כמה נקדות שחרות, ולפתע נעמדו הסוסים על מקומם ולא רצו להמשיך, הנקדות השחרות הרחוקות היו זאבים ומאחר וסוסים מפחדים מזאבים, חששו הסוסים להמשיך, אך ההורים שלא ידעו מה פונתם בזה, הורו לעגלון להכות בסוסים ולהכריחם להגיע מהר אל הנקדות השחרות הנראות באפק.

כשהגיעו לא רחוק מהמקום, הבחינו הורי הילד כי התינוק מנח על הארץ ושני זאבים שחרים עומדים על ידו לשמרו מכל רע, והם נושפים ללא הרף הבל חם מפיהם כדי שלא יקפא הילד מהכפור.

כשהתקרבו ההורים בדאגה, פנו הזאבים ערף והלכו לדרךם בלא שיזיקו לאיש. ההורים המאשרים לקחו את הילד והמשיכו בנסיעה לשטפונשט, אך דרך רבי פנחס על מפתן חדרו של הרבי הוא שמע את הרבי אומר, "איר מוצאים חן בעיניך הזאבים שלי". (אמונת אמת)

ובכל דגי הים בידכם נתנו (ט ב)

שנה אחת שרר בימי ערב פסח מחסור חמור בדגים, ולא היה נתן להשיג דגים לכבוד החג, קרא אליו הרה"ק רבי **ישראל דב. המניז מווילעדניק** זיע"א בעל **שארית ישראל** את הגבאי ר' שלמה ניסל, נתן בידו שלושה רובלים, וצוה עליו לצאת אל השוק ולקנות דגים לכבוד יום טוב.

תמה הגבאי ושאל את הרבי, כיצד יכולים לחשב עכשו על קניית דגים בשעה שאין להשיג דגים אפלו אם מוכנים לשלם שני זהובים עבור קילו אחד, אך הרבי לא התרשם מדבריו והורה שאף על פי כן, ילך לשוק וינסה את מזלו, שמא בכל זאת יצליח למצא דג לחג.

נאלץ הגבאי לעשות כאשר נצטוה. שוטט בשוק שעה ארכה כשהוא מחפש לארכו ולרחבו, והעלה חרס בידו, כשנתאש מחפושו והחליט לחזור לביתו, שמע לפתע קול קורא בשמו, "שלמה ניסל, שלמה ניסל".

פרשת נח

ההלואה שהושבה במלואה

סיפר הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף בירושלים:

בעיר חאלב, הלא היא ארם צובא שבארץ סוריה, התגוררה משפחה יהודית חשובה שנשאה את השם פיג'וטו. משפחה זו הייתה בעלת יחוס מפואר ושלשלת זהב מדורי דורות. באותם הימים התעטרה משפחת פיג'וטו בתואר הקונסולרית של מדינת אוסטריה בסוריה וזכתה למעמד רם וחשוב בקהילה היהודית המקומית.

אחד מבני המשפחה הקונסולרית, עשיר מופלג ורב פעלים, מלבד היותו סוחר נכבד, היה גם מנהל כעין 'בנק' קטן שהיה מספק אשראי לכל המעוניין. בתוקף מעמדו כקונסול אוסטרי ניתנה לו האפשרות לעסוק במתן הלוואות רחבות היקף לסוחרים ולפרטיים. הקונסול, איש נעים הליכות, היה מוכר אצל כל בני חאלב, גויים כיהודים, ורבים קיימו עמו עסקים שונים, ואף נטלו ממנו הלוואות לעת הצורך. הקונסול היה מציע הזדמנויות עסקיות שונות לסוחרים מקומיים, ואף היה מעמיד לרשותם הלוואה כספית נוחה לצורך ביצוע העסקה.

אם הקונסול היה ידוע בחאלב כאיש של הגינות ויושר מופלג בכל עסקיו הרבים, הרי שזה לעומת זה, היה נודע לשמצה שמו של אחד הסוחרים הערביים מתושבי חאלב כאדם נוכל וגס רוח, אשר כל המטרות היו כשרות בעיניו כדי להרוויח כסף שלא ביושר. מעולם לא עמד בדיבורו, וכל מילה היוצאת מפיו היתה בחזקת שקר וכזב. רכוש רב היה לאותו סוחר ערבי, פרדסים, כרמים וגני ירק, ומהם הרוויח הון רב, אלא שלא היה לו די באלו, ועל כל מנה רצה מאתיים.

הקונסול היהודי ששמע את שמעו הרע של הסוחר הערבי מעולם לא עמד עמו בקשרי מסחר. על אחת כמה וכמה שלא הלווה לו כסף. יודע היה שכל סחורה שתבוא לידו, לעולם לא תוחזר, לא היא ולא שוויה. כל הלוואה שניתנת לו היא כהנחת המעות על קרן הצבי. בורח היה הקונסול מאנשים מפוקפקים בכלל ומסוחר ערבי זה בוודאי.

ניתן לשער את תדהמתו של הקונסול בראותו באחד הימים את הסוחר הערבי

עומד בפתח משרדו, כשכולו נוטף נופת צופים ודברי חנופה נשמעים מפיו: הוי, סניור די פיג'וטו, שלום לך, כמה שמח אני לראותך! האם תדע לשם מה באתי למשרדך? הקונסול נענע ראשו בשלילה ואמר: ברוך בואך בצל קורתך, אך מנין לי לדעת מה הסיבה שהביאה אותך הלוואה?!

הסוחר הערבי לא המתין זמן רב והמשיך לדבר בנעימה מזויפת: לא באתי אלא בשל חסרון כיס זמני שפקד אותי. בימים כתיקונם יש עמי כסף רב שעיימו מנהל אני את עסקי המסועפים, אלא שבדיוק בימים אלו אין לי כסף מזומן בכמות מספקת. והנה זה עתה הזדמנה לידי עסקה גדולה שיכול אני להרוויח בה סכום כסף גדול, וחסרון הכסף המזומן מונע ממני להשלים את העסקה. זקוק אני איפוא להלוואה קצרת טווח בסכום של מאתיים לירות למשך תקופה של שישה חודשים. תהא סמוך ובטוח, סיים הערבי, שבבוא הזמן אשיב לך את כל הסכום במלואו.

הקונסול ההרהר לרגע. יודע היה היטב כי הסוחר הערבי אינו פורע חובותיו לא בזמנו ולא לאחר זמנו, והנה כעת הוא מבקש ממנו מאתיים לירות, סכום גדול בהחלט. אולם לאחר דקה או שתיים נענה הקונסול ואמר לו: ניחא, אתן לך את מבוקשך ואתה תחתום לי על שטר הלוואה כמקובל.

הסוחר הערבי לא ידע את נפשו מרוב שמחה: הנה גם הקונסול המפולפל נפל בפח, שהרי את הכסף הוא לא יראה חזרה לעולם. הקונסול הוציא ממגירת שולחנו את פנקס השטרות וכתב שטר הלוואה של מאתיים לירות על זמן של ששה חודשים. תחילה ביקש הקונסול מהסוחר לחתום על השטר, אולם בטרם הביא לו את הכסף, הודיע לו הקונסול כי אין הוא נותן הלוואות אלא תמורת חתימה של ערב המתחייב לפרוע את הלוואה אם היא לא תפרע על ידי הלווה.

השנים הסוחר הערבי את עצמו כנפגע ונעלב ביותר: האם ממני תדרוש חתימה של ערב? הלא אנכי סוחר חשוב ונכבד בעירנו, ונכסים רבים יש ברשותי. האם תחשיב אותי כאדם מן השוק, או גרוע מכך, כעני ואביון מדלת העם, שזקוק הוא לערב כדי לשלם את חובו?! עצם בקשה זו יש בה כדי להעליבני כאילו שאין אני מתכנן לשלם.

בוודאי שלא אוכל להתבזות ברחובה של עיר כדי למצוא ערב שיחתום עבורי.

הקונסול שידע היטב את נפש העומד מולו סירב בכל תוקף לאשר את הלוואה בלא שימצא ערב שיחתום עבורו על הלוואה. ככל שהרבה הסוחר הערבי בדברים אין קץ, לא הצליח להניא את הקונסול מהחלטתו האיתנה עליה חזר שוב ושוב בפנים חמורות סבר: הלוואה מותנית בחתימת ערב. ללא ערב לא תקבל אפילו פרוטה אחת.

הסוחר הערבי בשומעו את דרישתו הנחרצת של הקונסול ובראותו כי אין לפניו מנוס מהבאת ערב, הגביה מעט את קולו ואמר: קצתי בויכוח זה, ומעתה, אם תרצה - תן לי את הכסף, ואם אין ברצונך - אל תתן לי את הכסף! אם מתעקש אתה על ערבות - דע לך כי האלוקים בשמים הוא שיהיה הערב עבורי על תשלום הלוואה.

תיכף כשמוע הקונסול את דברי הערבי, עלה בדעתו כי זו הזדמנות נאותה לקדש שם שמים, והוא נענע בראשו לאות הסכמה: ערב זה מקובל עלי בהחלט, והנה שלך לפניך - קח לך את הלוואה. עמד הקונסול והוציא מתוך הכספת מאתיים לירות עוברות לסוחר, צרר אותם בתוך מטפחת אדומה, ונתן אותם לערבי שלקח אותם בתאוה רבה והניחם בחיקו כשהוא שמח וטוב לב.

השניים נפרדו לשלום, והערבי יצא מביתו של הקונסול אל עבר אחת מגינות הירק שהיו לו בפאתי חאלב, שם היו לו כמה עניינים לסדר. השעה הייתה כבר מאוחרת, שעת ערב עם דמדומי חמה, והסוחר מהלך בשבילים שבין ערוגות הכרוב, בודק את איכותם, האם ראויים הם כבר למכירה בשווקי העיר בימים הקרובים. צרור הכסף שבחיקו הכביד עליו כשהתכופף שוב ושוב לבדוק את טיבם של הכרובים, והוא הוציא את הצרור מחיקו והניחו על אחד מהכרובים שצמח לצידו.

כיון שטרוד היה בעניינים של ראשי הכרוב הרבים שצמחו בגינתו רחבת הידיים, פרח מזכרונו כל עניינו של צרור הכסף שלוהו הקונסול, ולאחר שסיים את ענייניו בשדה חזר לביתו עייף ביותר, ועד מהרה נכנס למיטתו ושקע בשנינה עריבה, עליה אמרו שהיא טובה לו וטובה לעולם.

בחוצות לבל יושכח שם שמים ממנו מכל וכל, ויעלה על זכרונו בכל עת, יראתו ופחדו יתברך ויזכור תמיד בכל עת ובכל שעה ובכל רגע כי ה' הוא הנותן לו כוח לעשות חיל, ולולא עזרתו יתברך לא היה מרויח דבר קטן וגדול. ונמצא אם כן הוא, מה לו ח"ו להנות לפעמים מממון שאינו נקי כל כך מאיסורא, כמו בענין המדידה והמשקל וחזרת דיבורו והשגת גבול וכדומה בענינים האלה, אשר הם עמוקים מני ים וכמאמר חז"ל (בבא בתרא קסה.) 'רובן בגזל' וכו', אם הכל מתת אלהים הוא ולא יהיה לו אף פרוטה אחת יותר מכאשר נגזר עליו שישתכר ביום זה בשום אופן. ואם לא ישתדלנה באיסור, ודאי ודאי שהיה מזדמן לו זאת בהיתר גמור, כי כיון שנגזר עליו כבר שירויח כזה ביום הלזה לא ימלט בשום אופן שלא להיות לו זה, וזה אשר מיהר ודחק את השעה לעשות להרויח זאת באיסור, הנה פגה אכל תאנה שלא בזמנה ואינו אלא שוטה גמור, פתי יותר מכל הפתאים שבעולם כי למה לו זאת הלא עד שיאכלנה באיסור יאכלנה בהיתר ואילו המתין שעה או רגע אחת היה מגיע לו זאת בהיתר גמור מאת הבורא יתעלה. וגם יצמיח מזה אם יאמין באמת שהכל מאת אלהים הוא, ומה שנגזר עליו שישתכר ביום זה לא ימלט מהיות לו זה אפילו אם היה מתחבא בחדרי חדרים, היה זאת רודפת אחריו ומשיגו על ידי סיבות שונות המתגלגלות ובאות מסיבת כל הסיבות וכמו שאנו רואין בחוש אשר דבר המוכן לאדם זה ממילא יבוא אליו לביתו על ידי גלגולים שונים אשר לא יבוא כלל בשכל האדם וכמאמר החכם (בספר 'מבחר הפנינים' שער האמונה) 'אילו היה אחד בורח מטורפו כאשר בורח מן המוות - היה טורפו רודף אחריו יותר ממנו ולמהר להשיגו יותר.

והיה מפרש הרה"ק הצמח צדיק זיע"א את הפסוק (בראשית ו יא): 'וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֲמָס', כי אפשר לומר, דהנה אנשי דור המבול פגמו במידת הביטחון ועל ידי זה לא היה להם אהבה ויראה, וזה 'ותשחת הארץ לפני אלהים', כידוע שאותיות שלפני 'אלהים' הוא 'אכדטם' שם הבטחון, ועל כן 'ותמלא הארץ חמס', כי 'חמס' במילוי גימטריא תרי"ח, שהיה חסר להם שתי מצות עשה, אהבה ויראה, לתר"כ מצוות.

ובמרכזו הכרוב הגדול והחגיגי צופן הסוד. בביתו של הקונסול כבר החלו לעמול על הכנת ארוחת הצהריים, והירקות הגיעו בדיוק בשעה הנכונה. אחת המשרתות ביקשה להכין מהכרוב מעדן מיוחד של כרוב ממולא ובידיה האמונות החלה להפריד את עלי הכרוב, אלא שלפתע נשמעה זעקה מפיה: מטפחת אדומה נתגלתה לה במעמקי הכרוב... לשמע הזעקה הגיע הקונסול במהירות. הוא ניגש אל הכרוב והחל לטפל בו בעדינות: המטפחת האדומה הייתה מוכרת לו, ולאחר דקה או שתיים היא הייתה בידו, כשבתוכה מצויים כל מאתיים הלירות אותם הלווה לסוחר הערבי שאמר כי האלוקים שבשמים הוא יהיה הערב שהכסף יחזור למלווה.

התרגשותו של הסיניור הביאה אותו לברך בקול גדול: ברוך המשיב אבידה לבעליה. הוא ידע היטב כי הערבי לא תכנן להחזיר את ההלוואה, והנה לא חלף יום ממתן ההלוואה והכסף שב אליו בשלמות. הקונסול לא אמר מילה לאדם, בוודאי שלא הודיע על כך לערבי, וטמן את הצרור במעמקי הכספת.

עם הגיע זמן הפרעון של ההלוואה, בתום ששת החודשים מנתינתה, הגיע הסוחר הערבי למשרדו של הקונסול והחל להתנצל בפניו על כך שאין הוא יכול לשלם את ההלוואה, תוך כדי שהוא מספר כי האמת היא שהוא לא נהנה במאומה מן הכסף שקיבל. כבר באותו יום הוא אבד ממנו באופן מסתורי, והוא חושד שמא ידם של פועליו במעל הזה.

קם הקונסול וניגש אל הכספת והוציא ממנה את המטפחת האדומה שבה היה צרור הכסף, ואמר לערבי: הכר נא מטפחת זו, הלא היא זו אשר קיבלת בתוכה את ההלוואה, והיא זו שנעלמה ממך באופן פלאי. ועתה, הודה על האמת ואמור: האם אכן היה בדעתך לשלם את החוב באותה שעה שנטלת ממני את ההלוואה? הערבי השפיל את עיניו ואמר בכנות: לא חשבתי להחזיר את ההלוואה.

נענה הקונסול ואמר: בוא וראה כמה גדול כוחו של אבינו שבשמים שאותו הועדת כערב, והוא בוחן לבות וכליות ידע את רוע לבבך ואת זממך שלא להשיב את ההלוואה, ולכן הוא פעל שכבר ביום שלמחרת ההלוואה תשוב אלי במלואה.

כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זיע"א (פרשת נח): להכניס בלבנו שגם בעת הלכו

בבוקר השכם ביקש הערבי להשתעשע בצרור הכסף שקיבל מהקונסול, אך מה גדולה הייתה אכזבתו בראותו כי צרור הכסף איננו. הוא חיפש את הצרור שוב ושוב, אך הצרור נעלם. לאחר שאימץ את ראשו שוב ושוב נזכר הערבי את אשר אירע עם הצרור: אמש בשעת בין הערבים הוא הוציא את הצרור מחיקו והניחו היכן שהוא בגינת הירק. במהירות רבה רץ אל גינת הירק, הסתובב בין ערוגות הכרוב, חיפש ופשפש בחורים ובסדקים, אך העלה חרס בידיו: צרור הכסף נעלם כאילו בלעה אותו האדמה, פשוטו כמשמעו.

הערבי חשד בעובדי הגינה שנתנו עינם בכסף לא להם אך לא היה בידו כל אפשרות להוכיח זאת, והוא חזר לביתו במפח נפש כשהוא מחרף ומגדף את הפועלים שחמדו את הכסף לעצמם. אולם האמת הייתה שונה: איש מהפועלים לא לקח את הכסף, שכן הצרור עדיין היה מצוי בגינה אלא שהסוחר לא יכול היה לראות אותו מסיבה מעניינת ביותר: טבעו של ירק הכרוב הוא שעליו נפתחים עם רדת החשיכה והם מתפשטים להם בשעות הלילה. עם זריחת החמה, עלי הכרוב נסגרים מאליהם. כך טבע הכרוב, דבר יום ביומו. מה שאירע איפוא הוא שהערבי הניח את צרור הכסף בתוך עלי הכרוב כשהוא היה פתוח לרווחה, אלא שעם בוקר נסגר הכרוב ובתוכו נשאר חבוי צרור הכסף.

כמדי יום ביומו בעונה זו היו הפועלים משוטטים בין הערוגות של הכרוב, וכל כרוב גדול ובשל שהיו מוצאים, היו מביאים אותו אל הסוחרים הירקנים בשוק המקומי שהיו מציעים אותו למכירה לקהל הרחב. גם באותו היום הבחינו הפועלים בכרוב הגדול, זה שבין עליו היה טמון צרור הכסף, וראו כי הוא מוכן לאכילה וראוי לשייווק. הם מיהרו לקחתו יחד עם כרובים בשלים נוספים והביאוהו אל אחד הירקנים הגדולים בשוק שהיה מחבב סחורה משובחת כעין זו.

משקיבל הירקן את משלוח הכרובים הטריים, מיד צדה עינו בכרוב הכבד והגדול, והוא קרא בקול: ראוי כרוב זה לעלות על שולחן מלכים - הלא הקונסול פיג'וטו ביקש ממני אתמול לשלוח אל ביתו כרוב משובח יחד עם שאר מיני ירקות ממיטב הסחורה שבחנותי. בוודאי הוא ישמח מאוד עם הכרוב הזה ממנו יוכל להתקין מאכלים משובחים. ואכן, בתוך שעה קלה יצא אחד מפועליו של הירקן אל עבר ביתו של הקונסול כשהוא נושא עמו משלוח מכובד של מיני ירקות,

מלון ירוזן וזוזושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָא

חֶזְקָא דְאִזְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

הטעם שמרן ה'אמרי אמת' לא רצה להאמין שיגיע מלחמת העולם השניה

בתמימות כדרכו הטוב מאז ומקדם. אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו, כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול, היינו על ידי שלימות אמונתו יומשך בוודאי מזה הבאת המבול. ולא היה יודע איך ליתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפירש רש"י ז"ל מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין. רוצה לומר, באמת היה מאמין, רק שירא להאמין בשלימות שה' יתברך יביא המבול, כי אולי יהיה הוא הגורם לזה וכנ"ל. עד שדחקוהו המים כו' והבן היטב. ודברי פי חכם חן. עד כאן בשם הרב ז"ל.

ובדברי יצחק (פר' נח ד"ה ועפ"י האמת) מהרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע בנו של המגיד מזלאטשוב כתב מאמר זה בשם אביו והוסיף בדבריו שאמר: אמונה הוא הצינור, האדם כמו שהוא מאמין כך יכול אדם להמשיך אליו כל הטובות וכל הברכות מן המקור. והוא דבר עמוק.

חסידים מספרים שכאשר נשבו רוחות מלחמה חזקות קודם מלחמת העולם השניה היה האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת רגוע ושלו, אמנם נשמעו מפיו ביטויים נוראים, אך כלפי חוץ לא נראתה עננה כלשהי על פניו. ומשכך, הסיקו החסידים כי לא תבוא מלחמה, ואף הם נשארו בשלוותם.

לעומתם, חתנו של הרבי שהיה אף אחיינו מהרה"ק רבי יצחק מאיר אלטר הי"ד, היה אפוף חששות כבדים, והסתובב מפוחד מאוד. שאלוהו, הלא הרבי אינו דואג. ענה להם בהראותו את דברי האוהב ישראל ע"ה שאמונה הוא מלשון המשכה, ולכן נח שלא רצה להמשיך באמונתו את גזירת המבול היה מאמין ואינו מאמין. כי הצדיק כאשר אינו משלים עם הגזירה יכול למונעה. המשיך ואמר, אף הרבי מטעם זה איננו חפץ להאמין במה שעומד לקרות כדי שלא יקדם את פני הגזירה חלילה וחס.

פירושים. אחד כפשוטו, האמנת הדבר שבודאי יהיה כך. עוד יש לומר, אמונה מלשון 'ויהי אומן את הדסה', והוא לשון המשכה וגידול, כי באמונה יש כח זה שעל ידי האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא. היינו על ידי שהוא מאמין בה' יתברך ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות. והנה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו ה' יתברך בכל לבבו ובכל נפשו

וַיבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִמִּפְנֵי מִי הַמַּבּוּל (ז, ז). ופירש רש"י ז"ל, אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול עד שדחקוהו המים, עכ"ל.

והלא פלא גדול לחשוד את נח הצדיק שהיה מקטני אמנה בה' יתברך ח"ו. וכתב האוהב ישראל ע"ה (נח ד"ה ויבוא) בשם רבו המגיד רבי מיכל מזלאטשוב ע"ה ונראה לי, דהנה תיבת אמונה יש לו שני

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

טעם שלא התפלל נח על בני דורו

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהֵלֵךְ נֹחַ (ו, ט). על דבר זה יתמהו הכל תמיהה גדולה, מדוע אכן לא התפלל נח על בני דורו שינצלו מהמבול, וכשיצא נח מהתיבה וראה את חורבן העולם היה בוכה, ואמר לו הקב"ה רועה שוטה אתה שלא בקשת רחמים על בני דורך, ובודאי לא דבר ריק הוא, כי נח איש צדיק תמים היה, ומיוחד היה בעבודת התפילה כמו שנרמז בפסוק 'איש צדיק' בגימטריא 'תפלה', ומדוע אם כן לא התפלל להצלת בני דורו.

יש צדיקים שאינם סובלים את הרשעים

פירש הרה"ק שר שלום מבעלזא ע"ה שצדיקים גדולים לפעמים אינם יכולים לסבול את רשעות בני דורם, ומחמת כן אינם יכולים להתפלל עבורם, וזה היה העניין אצל נח, שלרוב מעלתו לא יכול היה להשפיל עצמו אל בני דורו ולפעול רחמים בעבורם, ואף על פי שביקש ורצה להיות 'בדורותיו' בתוכם ממש, מכל מקום לא היה בכוחו לסבול רשעותם כדי להגביה אותם.

בכך יבואר מה שנחלקו חז"ל אם לדרוש אותו לשבח או לגנאי, ובוודאי אין הכוונה לדרוש את נח עצמו לגנאי, אלא שאם היה בדורו של אברהם שמא היה יכול לפעול יותר עבור הרשעים, כי דור שאברהם אבינו שרוי בתוכו גם הרשעים שבו נמצאים במדרגה טובה יותר, וממילא אפשר יותר להתפלל עבורם ולפעול למענם. אבל יש דורשים לגנאי כי אנשי סדום שבדורו של אברהם היו רשעים יותר מדור המבול, ואם על בני דורו לא ביקש רחמים בוודאי שעל אנשי סדום לא היה מתפלל.

אך יש לנו לדעת, כי כל זה אינו אלא ברשעי אומות העולם, אבל בני ישראל גם אם אינם במדרגה הראויה, מכל הם מכניעים עצמם לצדיקים, ועל די כן יש בכוח הצדיקים להתפלל בעדם ולהיטיב עמם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

קרוץ מחומר היודע מה הם ניסיונות העוה"ז הוא שיכול ללמד זכות

כהוגן יזהר מלדבר בגנותו, כפי שביאר הרה"ק רבי מרדכי מנשכיז ע"ה (רשפי אש משפטים) על הפסוק (שמות כג א) 'אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס', כי השטן אין לו נאמנות לקטרג בשמים על בן ישראל, וגם אם הוא מוסר עדות בבית דין של מעלה הרי אינו כי אם עד אחד, והתורה אמרה (דברים יז ו) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ועצת השטן היא להמתין עד שימצא יהודי מספר רעה על חברו, ואז הוא מצרף אותו אליו להיות כמו שני עדים כדי להכריע הדין לרעה.

ועל כך הזהירה התורה 'אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס', 'רשע' הוא השטן, וצריך להיזהר שלא להצטרף עם השטן להיות עמו עד חמס כנגד יהודי אחר. ולכן גם כשצריך לגנות אדם רשע, יאמר בפירוש שאינו מגנה את האדם כי אם את מעשיו הרעים. ובודאי כאשר מלמד זכות על חברו מצטרף להעיד עם אותם המלאכים המליצים זכות על חברו ויגרום בדיבורו שיזכה חברו שידונו אותו לזכות.

המלמד זכות על חברו גורם טובה לעצמו

ובאמת אינו גורם בדיבורו רק לחברו אלא פועל בזה טובה גדולה עבור עצמו, כי הרבה פעמים עומד האדם לדין בפני בית דין של מעלה על מעשיו, ואין הדין נפסק בשמים בלי הסכמת בעל דין בעצמו, וכמו שאמר הבעל שם טוב ע"ה שקודם גזר הדין שואלים להסכמת כל באי עולם, וגם את האיש הנדון בעצמו שואלים לדעתו, וכיון שהוא מסכים גוזרים את הדין על פיו, והסביר הרה"ק רבי נחמן מברסלב ע"ה (ליקוטי מוהר"ן תורה קיג) שבודאי אין אדם מסכים לחרוץ דינו לרעה, אלא שמביאים אותו מן השמים לידי טעות, ומגלגלים שישאלו אותו כעין זה על אדם אחר, והוא אינו יודע שבהבל פיו הוא גוזר את פסק הדין שלו בעצמו, וזהו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מט"ז) 'ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו', היינו שמבלי דעתו הוא עונה ופוסק על גזר דין שלו בעצמו, ולכן צריך האדם מאוד להיזהר שלא לחרוץ דין על שום אדם, כדי שלא להביא עצמו לידי סכנה.

ואלו דבריו: ידוע שהקב"ה חפץ שילמדו סניגוריא על ישראל על הכלל ועל הפרט וכו', והטעם הוא, כי כל אשר ידבר האיש עושה רושם ומעורר פמליא של מעלה, אם מדבר קטיגוריא מעורר המקטרגים, ואם מדבר סניגוריא מעורר סניגורים ודבריו עושים פירות, עכ"ל.

בזה מבואר מה שאמרו במשנתנו 'והוי דן את כל האדם לכף זכות', ויש להבין מה התועלת בכך שילמד זכות על חברו, וכי על ידי כך ישתנה מעשה חברו לטובה, והרי כלפי שמיא גלוי וידוע מעשיו לזכות או לחובה, ופירש בתפארת שלמה (פרקי אבות פ"א מ"ו) שעל ידי שמתבונן על חברו לטובה מעורר שגם מן השמים ידונו את חברו לכף זכות, כי גדול כוחו של יהודי וכפי שדן את חברו כן מצטרפים אליו מן השמים, ובכך יכול להציל את חברו מן הדין ולהשפיע עליו שפע ברכה וטובה.

הוכחה לכך מצינו אצל רבי מאיר (חגיגה טו:) שהיה הקב"ה אומר הלכה מפומייהו דכולהו רבנן לבר מרבי מאיר, לפי שלמד תורה מאחר, עד שבא רבה בר שילא ולימד עליו זכות באומרו עליו 'רבי מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק', ותכף אמר לו אליהו הנביא שעתה אומר הקב"ה 'מאיר בני אומר'. ואף שבודאי היה אותו לימוד זכות גלוי וידוע גם מתחילה בשמים, מכל מקום הכל תלוי כפי ההתעוררות מלמטה, ואחר שלימדו עליו זכות התקבל כן גם בשמים.

וכן נראה לפרש בדברי הגמרא בגיטין (ז.): שלח מר עוקבא לשאול את ר' אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות, מהו. שרטט וכתב ליה 'אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי' (תהלים לט ב). אף על פי ש'רשע לנגדי', 'אשמרה לפי מחסום'. ועל פי דברינו יש לומר שכיון שלא רצה להוציא בפיו את הדברים כדי שלא יעשו רושם בשמים, לכך הקפיד דווקא לשרטט ולא להוציא זאת מפיו.

בדיבורו יכול האדם להצטרף לעדות השטן בשמים ולהיפך בלימוד זכות

לפיכך יש להיזהר שלא לקטרג על שום אדם מישראל, ולהיפך מצוה לספר בשבחן של ישראל, ואפילו חברו נוהג שלא

פי יצר לב האדם רע מנעריו וגו' (ח, כא). יושב בשמים שמח בראותו בניו מלמדים זכות זה על זה, ואף בשמים מלמדים זכות על האדם ומביאים בחשבון את מכלול הנסיונות והמצבים בהם עבר והתמודד, שלפיכך מצינו שלימוד זכות זה מלמד חנוך שכתוב בו (בראשית ה כד) 'ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים', ומובא בחז"ל, שחנוך זה משעלה לשמים נעשה שר הפנים הנקרא מטטרו"ן שהוא מלמד זכות על ישראל. והקשה הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה, לשם מה נלקח לתפקיד זה מי שהיה ילוד אשה, וכי חסר מלאכים בשמים שיכלו להתמנות לשר הפנים שבשמים, וכי לא יכול היה שיברא מלאך לצורך לימוד הזכות.

אלא מפרש הרה"ק, בכוונה תחילה נלקח אדם שהיה בעולם הזה, שכדי שהמלאך ידע ללמד זכות על בני ישראל צריך שידע מאיזה חומר עשוי האדם, שהרי על כך נאמר (בפרשתנו ח כא) 'כי יצר לב האדם רע מנעריו', ולפתח חטאת רובץ' (שם ד ז) שהיצר הרע מתגבר על האדם תמיד, ויצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו שנאמר (תהלים לז לב) 'צופה רשע לצדיק וה' לא יעזבנו בידו' (קידושין ל:), וכן אנו אומרים בידו ביום כיפור 'הוא מאש ואני בשר ודם'. מלאך שנוצר מלאך שאין לו יצר הרע ולא התנסה באלו הדברים הנכשלים בהם בני אדם, אין לו את היכולת לדעת מה הם הנסיונות שעוברים על האדם בכל עת ובכל רגע במחשבה בדיבור ובמעשה. רק מלאך הנהפך מבשר לאש שהוא חנוך הוא מטטרו"ן היודע זאת הוא דווקא שילמד זכות על האדם.

דיבורו של האדם משפיע על גזר הדין בשמים

על כן יש לו לכל אדם לייגע עצמו בלימוד זכות כי בשמים מקשיבים לקול זה ומכריעים על פי לימוד הזכות שמלמד אדם על חברו, שכידוע, כל דיבור שיוצא מפיו של האדם עושה רושם בשמים, ועל כן יפלט ויכלכל דבריו במשפט ללמד זכות על כל יהודי באשר הוא, ועד כמה משפיע דיבורו של אדם נוכל לראות בדברי הפלא יועץ ע"ה שהאריך בכך,

לכל אדם ולכל דור ישנו תפקיד ייחודי

אם ניתן לנו שליחות זו, הרי כח המשלח בשליח, ויש לנו את כח המשלח בורא כל עולמים ששלחנו לעולם הזה, והוא הנותן לנו את הכח לעמוד איתן כנגד פיתויי עולם הזה והבליו, ולעשות רצונו בלבב שלם. בכך פירש הרה"ק בעל עבודת ישראל ע"ה דברי המשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו גבור הכובש את יצרו, היינו שכובש את יצרו המיוחד לו. וכן אמרו חז"ל (סוכה נב): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום', 'יצרו' היינו יצר המיוחד לאותו אדם, ובכל יום הוא מתגבר להסית את האדם ולהעבירו על דעת בוראו. ועל כך עזרתו ממעל להצליח להתגבר עליו, כדברי הגמרא שם: 'ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו'.

מצווה מיוחדת לכל דור

מלבד לכל אדם ישנה גם מצווה מיוחדת שיעדו משמיא לכל דור, ודווקא אותו הדור הוא שיתקן אותה. ומפרשתנו למדנו זאת לדורות באמרת ה' צרופה באמרו 'תמים היה בדורותיו' שהיה תמים ושלם במצווה המיוחדת לדורו הוא, ולא כתוב 'בדורו' אלא בדורותיו לשון רבים, כי כל דור יש לו שליחות מיוחדת, ונח שחי היה בכמה דורות היה זהיר בכל דור לשמור השליחות המיוחדת לאותו הדור. וכן כל דור ודור הרוצה להתהלך את האלוקים כנח בדורו, ישלים עצמו בתיקון הנדרש לדורו.

ידיעת תיקון הדור - בדבר שמתמודד בו ביותר

אך בעוד בדורו של הנועם אלימלך ע"ה הייתה רוח הקודש בהתגלות ודרשה עלי ספר כי המצווה המיוחדת לדורו היא מצות ציצית, אבל בדורנו אשר נסרכה חכמת נבוניו ואין איתנו יודע עד מה, ואין רוח הקודש בהתגלות, הכיצד נדע את אשר עלינו לתקן.

אף אנו נאמר כי כיחיד כך הציבור, וכשם שכל יחיד יכול לדעת ע"י שרואה באיזה מצוה מתגבר עליו יצרו ביותר, כך כל דור ודור יתבונן מהי המצווה שעליה נותן היצר נפשו ובה מתמודדים באי הדור הזה והרבה שנכשלים שבזה 'לב יודע מרת נפשו', וע"י שכל אחד ירגיש את הקושי שלו עצמו, יחד עם קושי הדור, אזי ידע נאמנה מה עלינו לתקן בדורנו. כמו מידת הביטחון בה' בלבד והחיים לאור הידיעה והאמונה כי אין עוד מלבדו אפס זולתו, והוא עיקרא ושורשא דכולא, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ביותר במצוותו המיוחדת לו, כי ידוע הוא ומפורסם כי כל נשמה נשלחה לעולם כדי לקיים כל תרי"ג מצוות, ועד שלא תשלים קיום כל המצוות לא תבוא אל תיקונה השלם, וזה סוד ירידת הנשמות בגלגול בעולם כדי להשלים כל תרי"ג מצוות, ומטעם זה יש לכל אדם מצוה מיוחדת אשר בה תלוי עיקר תיקונו בעולם.

מצוותו הייחודית שעליה נדרש לתת את נפשו ומרצו יותר

שמלבד עבודתו להשלים קומתו בקדושה בתרי"ג המצוות, עוד נכונה לו ומצפה לו עבודה זו לתקן את אותה מצוה המיוחדת לו, כדברי בעל התניא ע"ה (אגה"ק פ"ז) הממשיל זאת לאיברי האדם, שכמו שבצורת איברי האדם יש לכל אבר פעולה פרטית ומיוחדת, העין לראות והאוזן לשמוע, כך בכל מצוה מאיר אור פרטי ומיוחד מאור אין סוף ב"ה, ואף שכל נפש מישראל צריכה לבוא בגלגול לקיים כל תרי"ג מצוות, מכל מקום נצרכת העדפה וזהירות וזריזות יתירה לאותה המצוה המיוחדת לה, ביתר שאת ויתר עוז כפולה ומכופלת למעלה מעלה מזהירות שאר המצוות.

וכמו שמצינו בגמרא (שבת קיח): שהיו האמוראים מעידים על עצמם שהיו זהירים כל אחד במצוה מסוימת, כאמרם 'אבוך במה זהיר טפלי', כי אחר שהשיגו עיקר עבודתם ושליחותם בעולם היו זהירים בה ביותר. וכפי שיתקן עצמו בעבודה המיוחדת לו כך יזכה להתעלות בשאר עניני עבודת ה', וכדרכם של גדולי ישראל בכל הדורות, שהיו נזהרים כל אחד במצוה מיוחדת להדר לקיים אותה בשלמות.

סימן למצוותו - היכן שהיצר מכניס כוחות למנועו

אם כן איככה יוכל ויראה מה שליחות יוחדה לו, שעליו יתן נפשו לקיימה. ישית לב לראות באיזו מהמצוות מתגבר עליו יצרו בקביעות ומנסה בכל כוחו להכשילו. או אז יהיה בידו סימן מובהק כי מצוה זו או הנהגה זו היא התיקון המוטל עליו מאת משלח נשמתו הקב"ה ובעבורו בראו בעולם. ויתן נפשו כדי לקיים מצוה זו ולא יאבד תיקון נשמתו חלילה. ובוודאי

מפרשתו של נח לימוד לכל אדם

נח איש צדיק תמים ה'ה בְּדוֹרָתוֹ (ו ט). שנינו במשנת צדיקים כי כל הנכתב בתורה הרי שהוא נצחי ונכתב לדורות, שלא כתבה תורה סיפורי מעשיות, רק כל שנכתב הוא שנלמד מזה להנהגתנו בעולם. נראה לומר כי בפסוק זה ניתן לנו שיעור ומידה לעבודת ה' יתברך, שכן ידוע דברי קודש הקדשים מן האר"י הקדוש ע"ה שאינו דומה עבודתו של אדם לשל אדם אחר מיום בריאת העולם ועד סופו, ואין אדם יכול לתקן המוטל על אחר שלכל אחד יש את שליחותו המיוחדת לו שבעבורה נשלח לעולם.

על כך אמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות ע"י שום אדם שבעולם, ולכן לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליונה.

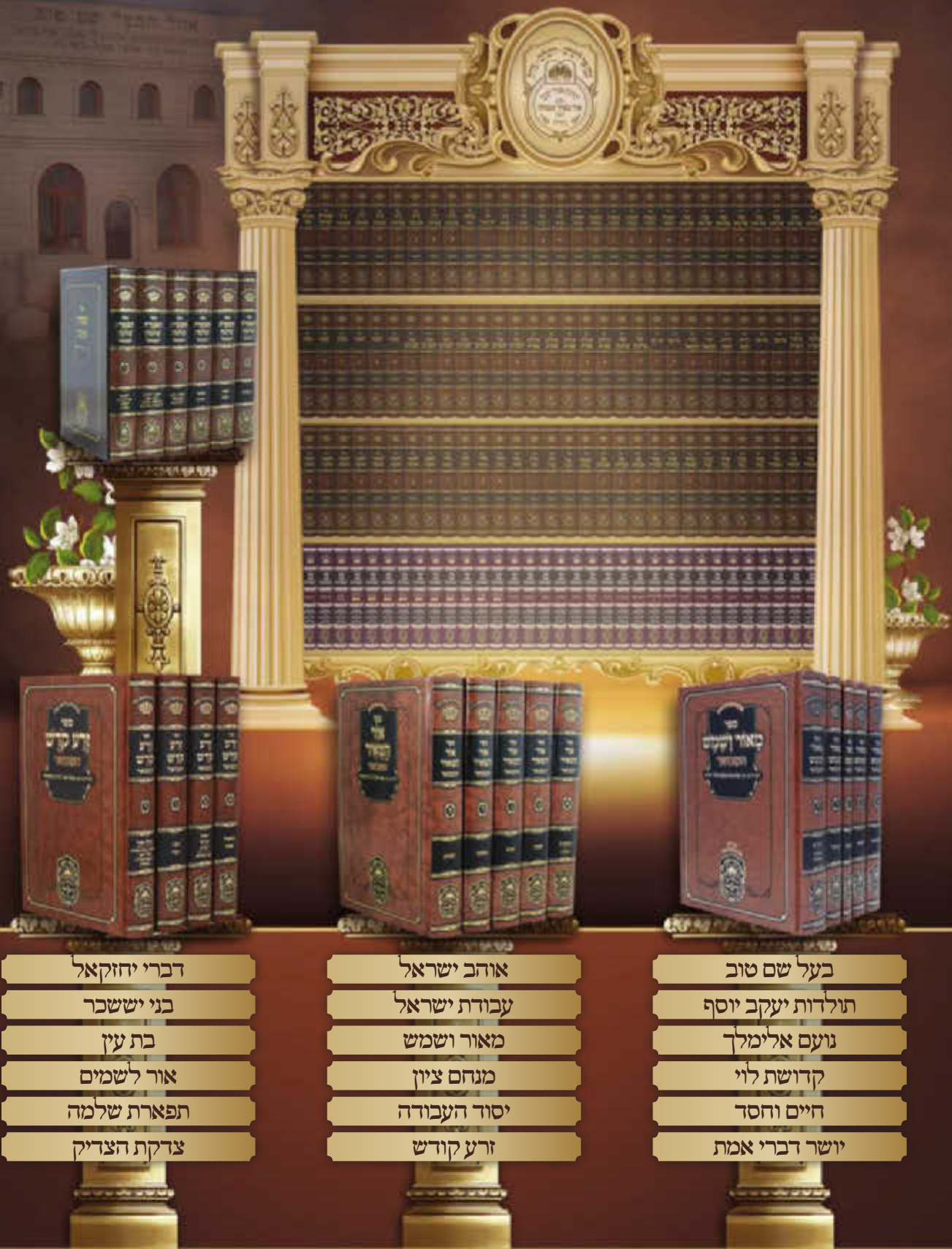
כיוצא בדבר הוא מה שאמרו שם (פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה', כלומר, אם נודמנה לך האפשרות ללמוד ולהשכיל בדברי תורה, אל תדחה את הדבר, כי 'שמא לא תפנה' - שמא זהו הרגע שבשלו אתה נמצא כאן בעולם הזה, אל נא תחמיץ הזדמנות זו. כי ברגע אחר יהיה זה כבר תיקונו של רגע אחר, ודע כי רוצה ה' את מעשיך ושלחך לצורך תיקון העת העכשווית, ויתכן כי דווקא מצבך הנוכחי, מכל בחינותיך האופפות וסובבות את רוחך ונפשך הן בגשמיות והן ברוחניות, עם מלחמות היצר שיש לך עכשיו, הן הם הסיבה שלכך נשתלחת לעולם הזה.

על האדם לקיים את כל המצוות בשלימות

מעתה ישאל השואל וידרוש המבקש הכיצד ידע אדם את עתו, האיך יבין מהו הדבר המיוחד שהוא בדווקא הצריך לתקנו. ללא ספק הדבר הראשון שעליו לדעת ובלעדיו לא תעלה ארוכה לנשמתו, הוא קיום כל תרי"ג המצוות ותיקון חכמים, ועוד יעסוק בתורה ובמעשים טובים ומידות ישרות וטובות, כי רק על ידי קיום כל התורה נשלם האדם באיבריו וגידיו וזוכה לקומה שלימה. אך הוא גופא הסיבה שיש לו להיזהר

יצא לאור ע"י מכון אור לישירים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישירים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

דברי יחזקאל
 בני יששכר
 בת עין
 אור לשמים
 תפארת שלמה
 צדקת הצדיק

אוהב ישראל
 עבודת ישראל
 מאור ושמש
 מנחם ציון
 יסוד העבודה
 זרע קודש

בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 קדושת לוי
 חיים וחסד
 יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומזופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודהגליזן בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com